İLK ANARŞİST MANİFESTO

ANSELME BELLEGARRIGUE

ANSELME BELLEGARRIGUE'İN YAPITI ANARŞİST MANIFESTO (VEYA DÜNYANIN İLK ANARŞİST MANİFESTOSU), ANARŞİZMİN İLK MANİFESTOSU OLARAK TANINIR. 1850'DE, YANİ TARİHTE İLK KEZ KENDİNİ ANARŞİST İLAN EDEN PIERRE-JOSEPH PROUDHON UN "WHAT IS PROPERTY?" TASLAĞININ YAYIMLANMASINDAN 10 YIL SONRA YAZILDI. PAUL SHARKEY TARAFINDAN İNGİLİZCE ÇEVİRİSİ YAPILDI VE 2002'DE KATE SHARPLEY LIBRARY TARAFINDAN TEKRAR YAYIMLANDI. KİTABIN TÜRKİYE EDİTÖRÜ ŞENOL ERDOĞAN, KİTABI DAHA ÖNCE 2 BASKI OLARAK 6.45 MARKASI ADIYLA YAYIMLADI. BU ESERİN 3. BASKISI VE YENİ EDİSYONUDUR.

3. BASKI

Çeviri: Barış Tanyeri, Deniz Cansever
Kapak İmaj: Anonim

SUB PRESS İSTANBUL

12,00 TL

9 786059 486323

SUB Yayımları 2017. Yayım Danışmanı: Şenol Erdoğan. **Genel Yayım Yönetmeni:** Murat Arslan. **Yayıma Hazırlayanlar:** Şenol Erdoğan, Deniz Cansever. **Sertifika No:** 33455. **Birinci Baskı:** Ağustos 2017. **İlk Anarşist Manifesto – Anselme Bellegarrigue. Çeviri:** Barış Tanyeri. **Kapak İmaj:** Anonim. **Kapak Uygulama:** Gamze Yeşildağ. **Yayın Koordinatörü:** Ece Cömert. **Baskı ve Cilt:** Step Ajans Matbaacılık Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11 Mahmutbey – Bağcılar / İSTANBUL 0212 446 88 46 Matbaa. **Sertifika No:** 12266. **SUB Basın Yayın Dağıtım Reklam Organizasyon Tic. Ltd. Şti.** Bağlarbaşı Mah. Güllü Cad. No: 71A 1 Gaziosmanpaşa / İSTANBUL. **e-posta:** subpress@yandex.com **facebook:** Sub Press **twitter:** @Subyayim **instagram:** sub.press

İlk Anarşist Manifesto

Anselme Bellegarrigue

Nisan 1850

Çeviri: Barış Tanyeri

Yayıma Hazırlayan: Şenol Erdoğan, Deniz Cansever

Editörlerin Notu

Anselme Bellegarrigue'in bir yapıtı olan Anarşist Manifesto (veya Dünya'nın İlk Anarşist Manifestosu), anarşizmin ilk manifestosu olarak tanınır. 1850'de, yani tarihte ilk kez kendini anarşist ilan eden Pierre-Joseph Proudhon'un "What is Property?" taslağının yayımlanmasından 10 yıl sonra yazıldı. Paul Sharkey tarafından İngilizce çevirisi yapıldı ve 2002'de Kate Sharpley Library tarafından manifestoyu tarihsel bağlamda yorumlayan Anarchist Studies'in giriş yazısının da yer aldığı ve Sharif Gemie'nin düzenlediği 42 sayfalık bir kitapçık halinde tekrar yayımlandı. Şenol Erdoğan tarafından daha önce 2 baskı olarak 6.45 markası adıyla yayımlandı. Bu eserin 3. baskısı ve yeni edisyonudur.

Amerikalı Orijinal Yayımcının Önsözü[1]

1848'in sonucu olarak anarşizme dönen devrimcilerin çoğu bunu geri dönüp bakarak yaptılar, ama bir adam, Proudhon'dan bağımsız olarak Devrimler Yılı'nda liberter tavrını savundu. "Anarşi düzendir, hükümet ise iç savaş." Proudhon'un sloganları kadar kasti bir şekilde paradoksal olan bu slogan altında Anselme Bellegarrigue tarih sahnesinde kısa bir süre için de olsa belirdi. Bellegarrigue bir miktar eğitim görmüşe benziyor, ama 1848'in arifesinden önceki hayatı hakkında çok az şey biliniyor; 23 Şubat'ta Amerika'dan Paris'e geri döndü. Amerika'da Mississippi vapurunda Amerikan Başkanı Polk ile tanışmış ve Amerikan demokrasisinin nispeten daha bireyci olan yönlerine hayranlık duymaya başlamıştır. Kendisinin söylediğine göre Paris'e döndüğünün sabahı olan devrim, onu da Proudhon kadar az etkilemiştir. Hotel de Ville'in dışındaki genç bir Ulusal Muhafız, Bellegarrigue'e bu sefer işçilerin zaferinin ellerinden alınamayacağını söyler. "Çoktan zaferinizi elinizden aldılar," diye cevaplar Bellegarrigue. "Hükümeti belirlemediniz mi?"

Bellegarrigue kısa bir süre sonra Paris'ten ayrılmış olmalı, zira aynı senenin sonraki dönemlerinde, Touluse'da günümüze kalan, *Au Fait! Au Fait! Interprétation de l'Idée Démocratique* isimli ilk risalelerinden birini yayımlar. Özdeyişi şudur: "Halka her daim fazlasıyla hükmedilir." 1849'da Bellegarrigue bir Touluse gazetesi olan *La Civilization*'da Cumhuriyetçiler'e saldıran yazılar yazmaktadır, ama 1850'nin başlarında Paris'e yakın olan Mezy köyüne taşınır ve orada birkaç arkadaşıyla Özgür Düşünürler Derneği'ni kurarak liberten propaganda ve doğal yaşama adanmış bir toplum kurmaya çalışır. Zararsız olan akti-

[1] George Woodcock, *Anarchism: A History of Libertarian Ideas and Movements*'dan alınmıştır (New York: The World Publishing Company, 1962), pp. 276-/8. ©1962 The World Publishing Company

viteleri bir süre sonra polislerin dikkatini çeker; üyelerinden biri olan Jules Cledat tutuklanınca dernek dağılır.

Bellegarrigue Paris'e döner. Aklında fikirlerini yazacağı aylık bir gazete çıkarmak vardır. *L'Anarchie: Journal de l'Ordre*'nin ilk sayısı 1850 Nisanı'nda çıkar; bu, isminde "anarşist" ifadesi geçen ilk süreli yayındır ve Bellegarrigue editör, menajer ve yazarlık görevlerini kendi başına üstlenir. Fon bulamadığı için L'Anarchie'nin yalnızca iki sayısı çıkar, ve sonraları Bellegarrigue'in bir de *Almanach de l'Anarchie* çıkarma planı olsa da böyle bir şey yayımlanmaz. Kısa bir süre sonra da bu ele avuca sığmayan liberten öncüsü Latin Amerika'nın derinliklerinde kaybolur. Honduras'ta öğretmenlik yaptığı, hatta –kısa bir süreliğine- El Salvador'da hükümet görevlisi olduğu söylenir. Ölüm –tıpkı doğumu gibi- yeri ve zamanı bilinmemektedir.

Bellegarrigue, anarşist spektrumun bireyci tarafında, Stirner'e yakın bir konumda duruyordu. Kendini 1848'in bütün politik devrimcilerinden, hatta Proudhon'dan bile ayrı tutuyordu. Proudhon'la çoğu fikri benzerdi ve ondan itiraf ettiğinden daha çok esinlenmiş olduğu açıktı. Proudhon'a saygı duymuyor, yalnızca "bazen eski rutinden kurtulup genelin çıkarı konusunda aydınlatıcı birkaç şey söylüyor," diyordu.

Bellegarrigue zaman zaman solipsist[2] egoizm terminolojisiyle konuşuyordu. "Her şeyi inkâr ediyor, yalnızca kendimi olumluyorum... Ben varım, bu pozitif bir gerçeklik. Geri kalan her şey soyut ve Matematiksel X'in, bilinmezin bir parçası... Dünyada benimkinden üstün, çıkarımın bir parçasını bile uğruna feda edebileceğim bir çıkar olamaz." Yine de çelişkili bir şekilde Bellegarrigue toplumu "bütün yıkım ve düzensizliğe direnen esasi bir varlık" olarak gerekli ve doğal bir şey olarak tanımlıyor, bu düşüncesiyle merkezi anarşist geleneğe bağlı olduğunu ortaya koyuyordu. Bellegarrigue'in komünde bulduğu yapay bir kısıtlama değil, "esas bir organizma" olarak gördüğü toplumun

---

2 *Tekbencilik.

ifadesidir ve yöneticiler müdahale etmediği sürece, onu oluşturan bireylerin çıkarlarını gözeteceğine güvenilebilir. "Takdiri uyumun kurallarını" gözetmek herkesin çıkarınadır ve bu sebepten bütün hükümetler, ordular ve bürokrasiler zapt edilmelidir. Bu görev her daim egemen olmanın bir yolunu arayacak politik partiler ya da herhangi bir ordu operasyonu gibi lidere ihtiyaç duyan devrim tarafından yapılamaz. İnsanlar, aydınlandıktan sonra bunu kendileri yapmalıdırlar.

> Hakkın gücü, eylemsizliğin kuvveti ve işbirliği yapmanın reddi ile kendi devrimini kendisi yapacak. İşbirliği yapmanın reddi ile cinayeti yasallaştırma feshedilecek, eşitlik ortaya çıkacaktır.

Sivil itaatsizlik kaynaklı bu devrim fikri, Bellegarrigue'in Amerika'da en azından Thoreau'nun fikirlerini okumuş olabileceğini gösterir, ve Bellegarrigue'in özgürlüğün garantörü olarak mülkiyet üzerinde durması Amerikan bireyci anarşizmini andırır, ki bu da Proudhon'la aynı fikirde oldukları başka bir konudur. Özgür bireyin gelişimi düşüncesi onu anarşizmdeki kolektivist ya da komünist yönelimlerden ayırır.

> Çalışıyor ve dolayısıyla kafa yoruyor; kafa yoruyor ve dolayısıyla kazanıyor; ve dolayısıyla sahip oluyor; sahip oluyor ve bu yüzden özgürleşiyor. *Sahip olma sayesinde devletle prensip bakımından muhalif bir duruma geliyor, zira devletin mantığında bireyin varlığı kesin bir şekilde ondan alınmaya çalışılır.*

ANARŞİ DÜZENDİR

Bazı kelimelere bayağı bir şekilde atfedilen anlamlara kulak assaydım, bu metne attığım başlık beni dehşete düşürürdü, zira basitliğin getirisi olarak 'anarşi' sözcüğü 'iç savaş' ile aynı anlama geliyormuş gibi bir yanılgı mevcut, ve dolayısıyla benim de bir ihtilaftan bahsettiğim gibi bir anlam çıkarılması beni korkutur.

Aynı zamanda ne komplocu, ne de devrimci bir birliğin parçası olmamaktan hoşnudum ve bundan gurur duyuyorum; hoşnudum ve gurur duyuyorum çünkü birinci olarak bu, kimseyi aldatmayacak kadar dürüst bir adam olduğum, ikinci olarak da hırslı insanların beni aldatmasına izin vermeyecek kadar zeki olduğumun göstergesidir. Tutucu ve şarlatanların bazılarına acıdığını ve geri kalanlardan tiksindiğini –mütehassıs olmadım diyemem, ama sükunetimi bozmadım -gördüm. Ve bu kanlı mücadelelerin ardından –şevkimi kıyasın dar sınırlarını aşmamaya zorlayarak- her bir cesedin yararlarının bilançosunu çıkardığımda ise sonucun sıfır olduğunu gördüm, ve sıfır bir hiçtir.

Bu hiç beni korkutuyor; iç savaş da öyle.

Yani bu gazetenin başına ANARŞİ yazdıysam, bunun sebebi kelimeyi hükümetçi grupların atfettikleri anlamında kullanmam değil, –ve bu çok yanlış bir anlam ithafıdır, birazdan açıklayacağım- bir demokraside hak ettiği etimolojik hakkın kendisine teslim edildiğinden emin olmak istememdir.

Anarşi hükümetlerin yadsınmasıdır. Vesayetleri altında olduğumuz hükümetler doğal olarak kendilerinin yıkımından korkmamız ve dehşete düşmemiz gerektiğini icat edip önümüze sundular. Ama aynı şekilde hükümetler de birey veya insanların yadsınması olduğu için temel gerçekliklerin ayırdına varan insanların yavaş yavaş efendilerinin değil kendilerinin yok oluşundan daha fazla korku duymaları gerekir.

Anarşi eski bir kelimedir ama bizim için modern bir kavram, ya da daha ziyade modern bir fikir ve ilgi alanının evladıdır. Tarih "anarşik" bir durumu şöyle tanımlar: birbiriyle çekişmekte olan birden fazla hükümet vardır ama yönetilmek isteyen halk tam olarak da birden fazla hükümet olduğu için bir hükümetten yoksundur. Bu birinci durumdur. İkincisi ise halkın kendini yönetmek istemesi ve tam da bu yüzden bir hükümet istememesi durumudur. Eski zamanlarda anarşi gerçekten de iç savaş anlamına geliyordu ama bunun sebebi hükümetlerin yokluğu değil, birden fazla olması, ve yönetici sınıf arasında çekişme ve ihtilaf olmasıydı. Modern bir kavram olan mutlak sosyal gerçek ya da saf demokrasi, geleneksel denklemi baş aşağı eden bir dizi keşif veya ilgi alanı müjdesini verdi. Böylece monarşi terimiyle karşılaştırıldığında iç savaş anlamına gelen anarşi, mutlak ya da demokratik gerçekliğin geniş görüş sağlayan noktasından bakıldığında sosyal düzenin doğru şekilde ifadesinden başka bir şey değildir.

Elbette ki:

"Anarşi", diyen; "hükümetin yadsınması" demektedir,
Hükümetin yadsınması diyen halkların olumlanması demektedir,
Halkların olumlanması diyen bireysel özgürlük demektedir,
Bireysel özgürlük diyen herkesin egemenliği demektedir,
Herkesin egemenliği diyen, eşitlik demektedir,
Eşitlik diyen, dayanışma ya da kardeşlik demektedir,
Dayanışma ya da kardeşlik diyen, sosyal düzen demektedir,

Öte yandan:

Hükümet diyen, insanların yadsınması demektedir,
İnsanların yadsınması diyen, politik otoritenin olumlanması demektedir,
Politik otoritenin olumlanması diyen, bireysel bağımlılık demektedir,
Bireysel bağımlılık diyen, sınıf üstünlüğü demektedir,

Sınıf üstünlüğü diyen, eşitsizlik demektedir,
Eşitsizlik diyen, düşmanlık demektedir,
Düşmanlık diyen, iç savaş demektedir,
Ve buradan da hükümet diyenin iç savaş dediği çıkartılır.

Bu vardığım sonuç; yeni, tuhaf ya da korkutucu mu- emin değilim. Bilmiyorum, bilmek de istemiyorum. Ama geçmiş, şimdi ve geleceğin bütün Beyaz ve Kızıl hükümetçi nesrine karşı iddialarımı savunabilirim. Bu noktada -hırsla lekelenmemiş özgür insanın çalışkan, emir almaktan nefret eden ve itaat etmeye alerjisi olan- işlevselciliğin bütün savunularını, marjinalleşmenin bütün mantıksal açıklamalarını ve vergilendirmeyi –ister monarşist ister cumhuriyetçi olsun- savunan herkesi düelloya davet ediyorum. Bu vergilerin gelişimci, orantılı, bölgesel, kapitalist şekillerde düzenlenmesi ya da mülk veya tüketim maddelerinden alınması da bir şeyi değiştirmiyor, ben yine meydan okuyorum hepinize.
Evet anarşi düzendir, hükümet ise iç savaş.
Günbegün diyalektiği destekleyen lanet ayrıntıların ötesine baktığımda, çağlar boyunca insanlığı kırıp geçirmiş olan içsel ihtilafın yalnızca tek bir amacı olduğunu görüyorum: hükümetin yok edilmesi ya da devamının sağlanması.
Politik anlamda kişinin kendisini bir hükümetin muhafazası ya da oluşumu için feda etmesi her daim kişinin boğazının kesilmesi ve bağırsaklarının deşilmesi anlamına gelmiştir. İnsanların açık açık birbirlerini katlettikleri bir yer gösterin, ben de size hepsinin arkasında hükümetin olduğunu göstereyim. İç savaşı hükümetin kendinin devamlılığını sağlaması ya da elindekini bırakmak istememesi dışında başka bir şekilde açıklamaya çalışırsanız, vaktinizi boşa harcıyorsunuzdur: herhangi başka bir sebep bulamazsınız.

Ve bunun nedeni oldukça basittir:

Hükümetler kurulur. Bizzat yaratılma anında hizmetçileri, ve doğal sonucu olarak destekçileri vardır; ve destekçileri olduğu anda karşıtları da olur. Sırf bu bile iç savaş tohumunun büyümesini hızlandırır, çünkü otoritesi göz kamaştıran hükümet, düşmanlarına destekçilerine davrandığı gibi davranamaz. Destekçilerin kayrılması, karşıtlara zulmedilmesi kaçınılmazdır. Buradan hareketle, bu eşitsizliğin iki yanındaki tarafların arasında er ya da geç çatışma çıkmaması mümkün değildir. Başka bir deyişle hükümet kurulduğu zaman ayrıcalığın temeli olan ve bölünmeye sebep olan kayırmacılık düşmanlığı doğurur ve iç çekişme kaçınılmaz olur.

Buradan hareketle hükümet iç savaştır.

Vatandaşlar arasında ihtilaf çıkması için bir tarafta hükümet yanlısı, bir tarafta da hükümet karşıtı olması yeterlidir: hükümete duyulan sevgi ya da nefret dışında iç savaşın başka bir sebebinin olmadığı aşikârdır. Yani barış sağlanması için tüm vatandaşların ne hükümet destekçisi, ne de hükümet karşıtı olması gerekmektedir.

Ama iç savaş çıkmasını engellemek için hükümeti savunmak ya da ona saldırmaktan imtina etmek, sosyal düzenin temellerini oluşturmak için ona aldırış etmemek; gübre yığınının içine atmak ve ondan vazgeçmektir.

Hükümetten vazgeçmek; bir yandan düzenin sağlanması, diğer yandan da anarşiye kutsal bir konum bahşetmekse, düzen ve anarşi ayrılmaz bir şeydir.

Buradan hareketle de anarşi düzendir.

Devam etmeden önce okuyucudan savunularımı kolaylaştırmak ve düşüncelerimi arıtmak amacıyla takındığım kişisel tavrın yaratabileceği kötü etkiden sakınmalarını rica ediyorum. Bu teşhirde "Ben" bir yazarı değil, daha ziyade "okuyucu" ve dinleyiciyi" temsil ediyor: Ben, insanı simgeliyor.

GELENEKSEL KOLEKTİF ÇIKAR: BİR HAYAL

Mesele bu şekilde aktarıldığında –birkaç tandansın aşağılık idarecileri tarafından yapılan saçma sapan kaos ve sosyalizm söylemlerinin ötesine geçmesi açısından- netlik ve kesinlik içerir. Ben bir anarşist, politik ve sosyal bir Huguenot[3]'um: Her şeyi inkâr ediyor, kendim dışında hiçbir beyanda bulunmuyor ve olumlamıyorum: çünkü maddesel ve ahlaki kanıt ve somut, anlaşılır ve idrak edilir delile sahip, yoruma açık olmayan tek şaşırtıcı, rastgele olmayan gerçek benim. İşte tam da bu noktada pozitif bir gerçekliğe sahibim. Diğer her şey bir soyutlama ve matematikte bilinmeyen bir nicelik olarak 'x' ile gösterilir; ve benim bunu kafama takmama gerek yok.

Toplum, özünde maddi ve kişisel çıkarların kombinasyonundan oluşur. Kolektif ya da Devlet çıkarı (bu dogmayı temel alan felsefi ve politik yaptırımlar, şu ana kadar el birliğiyle bireyler ve sahip oldukları şeylerin toptan satımı ya da bir kısmının ellerinde kalmasına göz yumulmasını baz almıştır) tamamen uydurmadır ve papazları andıran giysileri içerisinde Harun'dan bizzat Mösyö Bonaparte'a kadar bütün ruhban sınıfının servetinin temelini hazırlamıştır. Bu hayali çıkar, kanun dışında herhangi bir varlığa sahip değildir.

Bu dünyada kesin olarak benimkinden, uğruna çıkarımın bir kısmını feda etmek zorunda olduğum bir çıkardan üstün bir çıkar olmadı ve olamaz. Bu dünyada insanlar yaşıyorsa ve ben bir insansam benim çıkarlarım da diğer herkesinkine eşittir. Bana borçlu olunandan fazlasını borçlu olamam; ve verdiğimden fazlasını alamam. Ama bana hiçbir şey vermeyene borcum yoktur; yani bu kolektif gerekçelere (ya da hükümete) hiçbir borcum yok, çünkü hükümet bana hiçbir şey vermiyor ve zaten benden aldığının dengini bana hiçbir zaman veremez (ve

---

[3] *Fransız Protestanı

bu arada, zaten ona sahip değil). Her durumda bir seçimin münasipliği ve tekrarlanması gerekip gerekmediğine karar veren kişi benim; ve bu yüzden kimseden nasihat, ders, ya da özellikle emir almak için hiçbir sebebim yok. Bu argüman dizisini kişinin kendisi için geçerli görmesi ve asla unutmaması, her bireyin yalnızca hakkı olan bir şey değil, aynı zamanda görevidir. Bu, değerlendirilmesi gereken tek insan çıkarının gerçek, sezgisel, tartışılmaz ve yok edilemez temelidir: kişisel çıkar ve bireysel hak. Bu, kolektif çıkarı tamamıyla inkâr etmek istediğim anlamına mı geliyor? Kesinlikle hayır. Bunun dışında, boş konuşmaktan hazzetmediğim için diyecek bir şeyim yok. Kişisel çıkarın temelini oluşturduktan sonra, tıpkı bireyi takdim ettiğimde toplumla bağıntılı olarak faaliyet gösterdiğim gibi, şimdi de kolektif çıkarla bağıntılı olarak faaliyet göstermeliyim. Toplum, bireylerin bir araya gelmesinin kaçınılmaz sonucudur; benzer şekilde, kolektif çıkar da kişisel çıkarların bir araya gelmesi de iyi ve kaçınılmaz sonucudur. Kolektif çıkar, kişisel çıkarlara temas etmediği düzeyde tamamen tahakkuk edilebilir; çünkü kolektif çıkar herkesin çıkarı olarak tanımlanırsa, herhangi bir toplumda kolektif çıkarın herkesin çıkarı olmayı kesmesi ve dolayısıyla yok olması için tek bir kişinin çıkarlarını ihlal etmesi yeterlidir.
Kaçınılmaz bir şekilde kolektif çıkar, bireysel çıkarın doğal bir sonucudur. Bu o denli doğrudur ki toplum, bana tazminat vermeden, hava kalitesinin yükseltilmesi için suyolu yapmak üzere toprağıma el koymaz ya da ağaçlarıma el koymaz. Ama tıpkı beni tazmin etmek onun çıkarına olduğu gibi, bu karara uymak da benim çıkarımadır. Şeylerin doğasından çıkan kolektif çıkar işte böyledir. Tesadüfi ve olağan dışı bir durum daha var –savaş. Savaş bu kurala tabii değil. Savaş başka bir kural tezahür etmesine sebep olur ve işini iyi yapar. Biz ise şimdi sürekli olan şeylerle ilgilenelim.

Ama kolektif çıkarın bahsi atölyemi kapamak, belli bir aktiviteyi yapmamı engellemek, kitap ya da gazeteme el koymak, özgürlüğümü

ihlal etmek, kişisel araştırmalarım ve müşterilerime dayanarak bir avukat ya da doktor olmamı engellemek, bir ürünü satmamam için kanun çıkartmak için, kısaca geçinmemi açıkça sağlamamı engellemek üzere kolektif çıkar kullanılırsa ben de bunu anlayamadığımı, ya da daha doğrusu çok iyi anladığımı ilan ederim.

Kolektif çıkarı koruma adına yasadışı bir şekilde komşusunu iyileştiren adam, gerekli vasıflara sahip değil diye mahkûm edilir –yasadışı bir şekilde iyilik yapmak bir suçtur; kişinin, kendisine güvenen (özgür) bir vatandaşın davasına sahip çıkması engellenir; bir yazar tutuklanır; bir yayımcının hayatı mahvedilir; propaganda yapan bir kimse hapse atılır; bazı şeyleri yüksek sesle söyleyen ya da bazı davranışlarda bulunan kişiler yargılanıp suçlu bulunmadan önce hapse atılır.

Bu zulümlerden ne fayda gördüm? Siz ne fayda gördünüz? Pyrenees'den Chanel'e, okyanustan Alplere kadar herkese, 36 milyon Fransız'ın her birine tek tek soruyorum, onların adına yapılmış olan bu zulümden ne gibi bir fayda gördünüz? Bu kişilerin aileleri acı içinde, alacaklıları endişeli, işleri berbat olmak üzere. Kendilerine çektirilen bu cefalardan kurtulmayı başarırlarsa ya tiksintiden intihar ederler, ya da nefretten dolayı suç işlemeye başlayabilirler. Ve bu soruyla karşılaşınca kimse ne kastettiğimi anlamıyor, herkes olan şeyden dolayı sorumlu olmadığını söylüyor ve onların perişanlığı kimseden bir tepki almıyor. Boş yere gözyaşı dökülüyor ve çıkarlar zarar görüyor. Yine de bu canavarca hareketler kolektif çıkar adına yapılıyor gibi gösteriliyor! Şahsen şöyle düşünüyorum: bu kolektif çıkar denilen şey iç karartıcı bir hata değilse, kesinlikle en aşağılık kötülüklerden biridir!

Ama bu öfkeli ve kanlı kurmacaları bırakıp, kolektif çıkara varmanın tek yolu kişisel çıkarların korunması olduğu için sosyallik ve ekonomi açısından kişisel çıkarı her şeyin üzerinde göstermenin en önemli şey olduğunun açık ve yeterli derecede kanıtlanmış olduğunu söylemekle yetinelim. Bu noktada da tek sosyal gerçekliğin doğal gerçeklik, birey, benlik olduğu söylenebilir.

BİREYCİ DOGMA TEK KARDEŞÇE DOGMADIR

Vahiylerden, geleneklerden, ya da Çin, Fenike, Mısır, İbrani, Yunan, Roma, Alman ya da Fransız felsefeleri hakkında bir şey duymak istemiyorum; kimseye hesap vermek zorunda olmadığıma dinim ya da bir itikada bağlılığım dışında, ataların ipe sapa gelmez laflarından ne gibi çıkarımlar yapmam gerektiğini bilmiyorum; benim atam yok. Şahsen dünyanın yaratım tarihi benim için doğduğum güne tekabül eder; şahsen dünya benim için beni oluşturan beden ve nefesin toprağa döndüğü gündür. İlk doğan benim ve son insan da ben olacağım. Geçmişim, insanlık tarihinin bir özeti; başka hiçbir şey bilmiyorum ve bilmek de istemiyorum. Acı çektiğim zaman başkalarının iyi durumda olması bana ne gibi bir rahatlık sağlayabilir? Halimden memnun olduğumda benim hoşnutluğumdan acı çekenler ne yarar sağlayabilir? Benden önce vuku bulan şeyler neden umurumda olsun ki? Benden sonra yapılacak olanlar beni nasıl etkileyebilir? Ne ölü nesillere kurban edilmiş bir adak, ne de sonraki soylara bir örnek teşkil etmeye ihtiyacım yok. Kendi varoluşumla çevrelenmiş durumdayım, ve çözmem gereken tek problem esenlik problemim. Tek bir doktrinim, o doktrinin tek bir formülü var ve o formül tek bir kelimeden oluşuyor: HAZ.

Bunu kabul eden dürüst, inkâr eden ise sahtekardır.

Bu, ham bir bireyciliğin, içsel bir bencilliğin formülüdür; bunu inkâr etmiyorum; bunu itiraf ediyor, kayıt altına alıyor ve bununla iftihar ediyorum. Bundan zarar gördüğünü hisseden ve beni yerden yere vurmak isteyen varsa karşıma çıksın da sorgulayayım. Bencilliğim size zarar mı verdi? Hayır diyorsanız itiraz etmek için bir sebebiniz yok, çünkü size zarar gelmeyecek şekilde her şeyi yapma özgürlüğüm var. Evet diyorsanız üçkâğıtçısınız, çünkü bencilliğim, kendime sahip oldu-

ğumun bir tasdiki, kimliğimin arzuhali ve bütün üstünlük savlarına karşı bir protestodan fazlası değildir.

Kendi kişiliğim üzerinde haklarımı olumlayarak –yani sahip olduğum şeyler arasında en az sorgulanabilir olanını kastediyorum- bu bireyci-yaklaşımın tatbik edilmesinden zarar gördüğünüzü düşünüyorsanız benim sizin malınız olduğumu, ya da en azından benim hakkımda planlarınız olduğunu söylüyorsunuzdur. Ya da kısaca belirtmek gerekirse; (zamanla) bir sömürgeci, tekel ya da insanların mallarına bakıp ağzının suyu akan bir hırsıza dönüşüyorsunuzdur.

Bu işin ortası yok. Bencillik ya doğruculuk, ya da soygunculuktur; Ya kendime sahip olmalıyım, ya da başkasının malları arasında sayılmalıyım. Diğerleri fayda görsün diye kendimden vazgeçmem düşünülemez, çünkü herkes benim gibi kendisinden vazgeçseydi kimse bu anlamsız oyunda kaybettiğinden fazlasını kazanamaz, dolayısıyla aynı şekilde kalırdı. Bunun anlamı da fayda sağlayamamak demek olurdu. Sade bir şekilde söylersek bu, ilk başta yapılan fedakârlığın anlamını yok eder, bir hiç olmasına sebep olurdu. Ve eğer kişinin kendini feda etmesi kimseye bir yarar sağlamayacaksa, gereklilikten ötürü bazı kimselere sağlamalı. Bu durumda da bu bazı kişiler her şeyin sahibi olur, büyük ihtimalle bencilliğimden zarar gördüğünü söyleyenler yani. Kıs-ka-nan-lar çatlasın!

Bütün insanlar egoisttir; egoist olmayı bırakan kişiler birer obje haline gelirler. İllaki obje olmam diyenler hırsızdır.

Tabii ki anlıyorum! Sözcük kulağınızı tırmalıyor değil mi; şimdiye kadar bunu kendi sahip olduklarıyla yetinmeyip başkalarının mallarını alan kişiler için kullandınız; ama onlar insan, siz değilsiniz. Onların ne kadar açgözlü olduğundan yakınırken ne yapmış olduğunuzu biliyor musunuz? Kendi embesilliğinizi tescilliyorsunuz. Şu ana kadar tiranların olduğuna inandınız. Yanılıyorsunuz. Yalnızca köleler vardır. Kimsenin emirlere uymadığı bir yerde, emir veren kimse yoktur.

Şunu iyi dinleyin: insanlara her daim feragat, rıza, kendini feda etme vaazları verildi.
Sonuç? Papalık ve Tanrı'nın lütfu sayesinde egemenlik. Ama insanlar teslim oldular, kendilerini yok ve inkâr ettiler.
Ne düşünüyorsunuz? Sizce bu doğru mu?
Doğrudur, feodalizmin şövalyeleri ve kepaze asilzadelerine vekâlet eden o şaşkın piskoposların, kralların yerini alan meclislerin, prenslerin yerini alan bakanların, düklerin yerini alan valilerin –o büyük kulların-, baronların yerini alan valilerin –o küçük kulların- ve başkasının emrinde olan o yetkili heyetinin, o finansal asilzade sürüsünün aldığı ve alabileceği en büyük haz bence ellerinden geldiğince çabuk bir şekilde geleneksel feragat, rıza, kendini feda ve inkar etme eylemlerine çekilmektir. Aralarında zenginleri aşağılamak adına –ve sizden de sizin zenginliğinizi çalmaya çalışacaklardır- size tavsiyeler verecek vekiller, ruhunuzu yağmalamak için size ölçülü olma vaazları verecek olan fanatikler bulabilirsiniz –eşlerinize, kızlarınıza veya kız kardeşlerinizi avutma görevini kendileri üstlenecektir. Ki bunda bir problem yok. Biz eski salahiyet yollarında ilerlerken nazikçe geri duracak, kendilerini adamış arkadaşlar konusunda eksiklik, Tanrı'ya şükürler olsun ki çekmiyoruz, aksi halde zaten gelişimimiz engellenmiş olurdu.
Nasıl oluyor da bu eski ikiyüzlülüğün nöbetini devralanlar, halefleri tarafından kurulmuş düzende kendilerini rahat hissetmiyorlar? Bu nasıl oluyor? Çünkü özverili olma giderek azalıyor ve bireycilik yükseliyor, çünkü insan sonunda kendini gerçek ışık altında görebilecek kadar yakışıklı bir şey olarak görmeye başladı.
Özverili olmak köleliktir ve eski kafalı olmak bağıra çağıra bayağılık kokar; kral, hükümet, tiranlık, yas tutma ve iç savaştır.

Öte yandan bireycilik kurtuluş, büyüklük, cesarettir; insan, insanlık, özgürlük, kardeşlik ve düzendir.

SOSYAL SÖZLEŞME BİR HİLKAT GARİBESİDİR

Toplumdaki herkes kendine bakıp yalnız olduğunu tasdik etsin ve bireyin hükümdarlığı kurulsun, hükümet bahane ve gerekçelerinden yoksun kalsın, bütün egemenlikler yıkılsın ve insan insanın eşiti olsun.

Bunu yapınca elde ne kalıyor? Elde hükümetlerin nafile bir şekilde yok etmeye çalıştıkları şey kalıyor: milliyetin özündeki parçalanamaz temeli; bütün otoritelerin kurtulmak istedikleri için bozmaya ve bitirmeye çalıştığı topluluk; bütün düzensizlik ve yıkım tehlikelerini bertaraf eden, eski ve temel organizasyon olan belediye. Topluluğun yönetimi, jürisi, yargı organları vardır; yoksa da onları oluşturur. Yani belediye bağlamında kendi kendini organize eden Fransa aynı zamanda demokratik olarak kendini organize eder. İçsel ayarlamaları bağlamında ise yapılması gereken bir şey yoktur; her şey yapılmıştır; ulus içerisinde birey özgür ve egemendir.
Peki topluluk ve dış dünya arasında bir aracı olarak görev alacak, belli ortak ve maddi çıkarları gözetecek, sentetik ve merkezi bir birime gerek var mı? Bu, herkesi ilgilendiren bir problem değil; ve herkesin mantıklı ve gerekli olarak gördüğü bir şey üzerine boş ve gereksiz yere konuşmaya gerek görmüyorum. Mevzubahis şey hükümet; ama kendini yöneten topluluklarda gerek görülürse idari işleri yürüten işlevsel bir mekanizma, yönetici bir komisyon kurabilir, ama hükümet kurulamaz mı?

Bir belediye başkanını toplum içinde bir zorbaya dönüştüren nedir biliyor musunuz? Araya bir valinin girmesi tabii ki. Vali ortadan kalkarsa belediye başkanı yalnızca onu seçen insanlara güvenmek durumunda kalır ve herkesin güvenliği teminat altına alınmış olur.

Topluma karşı sorumlu olan bir kurum, bir hükümet değildir; hükümet, toplumun kendisine karşı sorumlu olduğu kurumdur. Bireyin nüfuzunun geçtiği şey hükümet olarak tanımlanamaz; hükümet, nüfuzunun ağırlığı altında insanları ezen şey için ayrılmış isme haiz olan kurumdur.

Kısacası, mevzubahis *sivil eylem* değil –doğa ve karakterini birazdan tasvir edeceğim- *sosyal sözleşmedir*.

Sosyal bir sözleşme yoktur ve olamaz, çünkü bir kere toplum suni bir yapı, bilimsel bir gerçek, ya da bir mekanizma değildir; toplum, kaçınılmaz olarak meydana gelen ve yok edilemez bir fenomendir. Sosyal alışkanlıkları olan bütün hayvanlar gibi insanlar doğaları gereği sosyaldir. İnsanın kendiliğinden gelen doğal hali toplum durumudur; yani zaten kaçınılmaz olarak oluşan bir şeyi bir sözleşmeyle oluşturmaya çalışmak abes, hatta rezalettir. İkinci olarak sosyal eğilimim, amaçlarım, inancım, hislerim, sevdiğim şeyler, zevklerim, ilgi alanlarım ve alışkanlıklarım her yıl, ay, gün, günde birkaç kere değişir ve kimseye yazılı ya da sözlü olarak amaçlarımı, inançlarımı, duygularımı, sevdiğim şeyleri ilgi alanlarımı ya da alışkanlıklarımı değiştirdiğimi belirtmek zorunda değilim. Ve bunu iddia etmeme rağmen böyle bir şeye kalkışmış olsaydım bile bunun amacı, sırf bu sözleşmeye karşı gelmek için olurdu. Eğer ki buna uyum göstermek zorunda bırakılsaydım da bunun başıma gelen en barbarca ve iğrenç tiranlık olduğunu söylerdim.

Buna karşın hepimizin sosyal hayatı bir sözleşme ile başlar. Rousseau bu konudaki tartışmaları alevlendiren kişiydi ve son 60 yıldır kanunlarımız Rousseau'nun dehasından haberdarlar. Ceddimiz tarafından ortaya konan ve Kurucu Meclis'teki önde gelen vatandaşlar tarafından bilahare yenilenen bir sözleşmeden ötürü hükümet, iznimiz ol-

madan hiçbir şeyi görmemize, duymamıza, söylememize, yazmamıza ya da herhangi bir şey yapmamıza izin vermiyor. İnsan olmanın ayrıcalığı işte bu, ve bundan yabancılaşma hükümetin kurulmasına yol açıyor. Şahsen ben buna karşı çıkıyorum ve hizmet etmeyi, ödeme yapmayı, sevmeyi ve kaçınılmaz olarak uğruna ölmeyi de diğerlerine bırakıyorum. Ama bütün Fransızlar eğitim, din, finans, endüstri, sanat, emek, ilişkiler, zevkler, alışkanlıklar, hareketler ve hatta gıda maddeleri konusunda bile yönetilmeyi kabul etseler bile bu gönüllü köleliğin beni bağlamadığını, aptallık oranının da zekama bir hakaret olduğunu beyan ederim. Ama yine de bu kölelik beni çevreliyor ve ondan kaçamıyorum. Şüphesiz; 6,7 ya da 8 milyon bireyin bir ya da birkaç kişiye boyun eğmesi benim de o kişi ya da kişilere boyun eğmemi gerektiriyor. Bu eylemi hainlik olarak tanımlamayan herkese karşıyım ve eminim bu dünyada daha önce hiçbir zaman bir halkın barbarlığı böyle apaçık eşkıyalık olarak tezahür etmemiştir. Sekiz milyon kölelik bir koalisyon tek bir kişiye karşı durunca ortaya berbat bir görüntü çıkar ve kimse medeniyetten bahsedemez, aksi halde gülünç duruma düşer.

Ama aynı havayı soluduğum insanların hizmet etmek zorunda olduklarını düşündüklerini zannetmiyorum. Bence şöyle düşünmeliler; bence şöyle hissetmeliler; hepi topu insan olduğum için; herhangi bir çalışan ile aynı düzlemde ve aynı ağır çalışma şartları altındayım. Attığım her adımda, aklıma gelen her düşüncede, çıktığım her yolculukta, aldığım her maaşta bana "buraya kadar, ilerisi yok, bu işlerden vazgeç, maaşının yarısını burada bırak," diyen bir yasa ya da yönetmelik var; Her köşede engellerle karşılaşan sinmiş ruhum vahşileşiyor: ne yöne döneceğimi, ne yapacağımı, ne hale geleceğimi bilmiyorum.

Kim atmosfer felaketlerini, hava kirliliğini, zararlı havaları, bilimin uzman olduğu yıldırımı bu okült ve vahşi güce kattı, kim doğduğu

andan itibaren pusu kurmuş bekleyen şeytani dehaya bizi terk etti, kim istiyor insanlığın kendini yok etmesini? Kim? İnsanların kendileri. Düşmanca şeylere karşı koymaya rıza göstermediklerinden insanlığın düşmanı oldular.

Kitleler şimdiye kadar uysal davranmış olsalar da onlar adına ve onlara zarar vermek amaçlı yapılan bütün gaddarlık ve vahşette masumlardır. Masumlar, ama bilgileri dışında değil; benim gibi onların da mevzunun farkında olduklarını ve sinirlendiklerini hissediyorum; benim gibi onlar da bunu durdurmak için acele edeceklerdir; ama amacı net olarak anlayamadıklarından tam olarak nasıl harekete geçeceklerini bilmiyorlar. Onları her iki iddia konusunda aydınlatmaya çalışıyorum.

Şimdi suçluyu parmakla göstererek başlayalım.

PARTİLER VE GAZETELERİNİN TAVRI ÜZERİNE

Fransız basınında insanların egemenliğinin sözcüsü yok. Burjuva, asil, rahip, cumhuriyetçi ya da sosyalistlere ait olsun, gazeteler birer köle. Ödülün güç olduğu bir turnuvaya hazırlanan politik bir savaş atını tımarlıyor, gemlerini cilalıyorlar –ve nihai ödül de benim ve halkın köleliği oluyor.

Arada sırada istisna yapıp yüce duygulardan bahseden La Presse [4](editörleri gururlarını araya mesafe koyacak kadar unuttuklarında) ve zaman zaman rutini kırıp genel ilgi alanına biraz ışık tutan La Voix du Peuple[5] dışında yazarına acıma ya da derin bir tiksintiyle dolmadan okuyabildiğim tek bir gazete yok.

Bir yandan başı azami güç halesiyle çevrili olan, elinde o makamın kutsal hale getirdiği asa ile hükümet gazeteciliğine dönen adama bakıyorum; gazeteciliği, haşmetini vergilendirme ve ordunun çeliğiyle yükselen altına borçlu. Gözlerinde ateş, ağzında köpükle yaklaşıyor, yumruklarını ringin kralı bir boksör gibi sıkmış, tuhaf ve vahşi bir sapkınlıkla silahsız ve kendisine karşı savunmasız bir düşmana meydan okuyor, o düşmandan korkmasına gerek yok, ama onu yine de hırsız, katil ve kışkırtıcı olarak yaftalıyor. Vahşi bir hayvan gibi peşine düşüyor, ona yemek vermiyor, açıklama bile yapmadan hapse atıyor ve bundan dolayı zevkten havalara uçuyor, sanki silahsız insanlarla savaşmak risk içeriyormuş ya da bir tehlikeye göğüs geriyormuş gibi kazandığı zaferini böbürlenerek kutluyor.

Böyle bir korkaklığın öğretici olduğunu düşünüyorum.

---

[4] Halkın rahatça ulaşabildiği ilk ucuz kitle gazetesi. Dönemin ileri gelen politikacılarından olan Émile Girardin öncülüğünde 1836 senesinde kurulmuştur.

[5] Pierre-Joseph Proudhon'un yayıma hazırladığı gazete.

Diğer yandan muhalefet gazeteciliği var, şu grotesk ve kötü eğitimli köle; merhamet isterken ağlar, yakınmakla zamanını boşa harcar ve zırlar; suratına atılan her balgam ve yediği her darbeden sonra şöyle der: bana kötü davranıyorsun, adil değilsin, seni gücendirecek hiçbir şey yapmadım. Ve sanki bir tür meşruluğu varmış gibi kendisine yöneltilen iddiaları yanıtlar. Ben hırsız; katil ya da kışkırtıcı değilim; dine aşırı saygım var, aileyi seviyorum, mülke saygı duyuyorum; bunlardan tiksinen bizzat sizsiniz. Sizden daha iyiyim, yine de bana eziyet ediyorsunuz. Siz adil değilsiniz.

Bu iğrenç durum midemi bulandırıyor!

Muhalefet arasında böyle polemik yaratan kimselerle yüzleşince aslında otorite sahiplerinin gaddarlığını anlayabiliyorum; anlayabiliyorum çünkü zayıf olan kişi aynı zamanda sefil durumdaysa – kendisinden kaynaklı olmayan- yalnızca belirgin bir sefalet durumu görür. Bu inanılmaz rahatsız edici bir şey, insanın görmeden bir solucanın üzerine basması gibi. Ve kendilerini demokrat olarak tanıtıp, bütün büyüklük ve asaletin pınarı olan insanlar adına konuşmak eylemini icra ettiğini iddia eden insanların böyle sefil oluşunu anlayamıyorum.

Halk adına konuşan kimseler doğruculuk adına konuşuyordur; artık doğruculuğun nasıl diken diken olduğunu, adaletsizlik ile ağız dalaşına tenezzül ettiğini, nasıl olup da feryat figan ve niyaza kadar düştüğünü anlayamıyorum. Baskıya tahammül edilir, ama feragat ettiği şey öznesi ise ağız dalaşı yapılmaz, çünkü ağız dalaşı kendinden ödün vermektir.

Otorite kuruldu; kendinize yeni bir efendi seçtiniz, kendinizi (ve harika tavsiye ve inisiyatifiniz sağ olsun ülkeyi de) birkaç adamın ellerine

bıraktınız. Bu adamlar sizin onlara bahşettiğiniz gücü size karşı kullanıyorlar. Siz de onlarla uzlaşıyor musunuz? Bu neyin kafası? Kendilerine karşı mı kullanacaklardı? Bunu düşünmüş olamazsınız herhalde; ee, peki yakınmanızın temeli nedir? Gereklilikten ötürü güç, onu elinde bulunduranların yararına, ondan yoksun olanların da zararına kullanılır, ve bir tarafın yararına bir tarafın da zararına olmayacak şekilde kullanılması mümkün değildir.

Bu durumda siz olsaydınız ne yapardınız? Ya hiçbir şey için kullanmazdınız (ki bu görevinizi göz göre göre yerine getirmediğiniz anlamına gelirdi) ya da kendi yararınıza ve bir süre sonra o güce sahip olmayacak kişilere zarar vermek için kullanırdınız. Size hakaret eden kişilerin yerine geçip onları da eskiden sizin olduğunuz yere atarak ağlamanızı, feryadınızı ve merhamet dilemeyi bırakırdınız. Ama tersi beni niye ilgilendirsin? Hiç gücü olmayan ama yine de hayatta kalan ben; her kim olursa olsun bana baskı yapana para ödeyen ben; ne olursa olsun baskı gören hep ben oluyorum. Aynı anda korkaklık ve bayağılığı öven ve aşağılayan bu tahterevalli beni niye ilgilendirsin ki? Hükümet ve muhalefet hakkında muhalefetin henüz yapım aşamasında, hükümetin ise bitmiş bir tiranlık olduğu dışında ne söyleyebilirim? İkisi de kendi keyfine bakıp benim acı çekmem ve tahribimden fayda gören bunlardan hangisinden daha çok nefret etmem gerekiyor?

GÜÇ SORUNU

Fransa'da bir partiyi desteklemeyen bir gazete, güç arzulamayan bir parti ve halkın düşmanı olmayan bir güç yok.

Bir partiyi desteklemeyen bir gazete yok çünkü egemenliğin üstün gelmesine duyulan nefretin popüler asalet seviyesine denk bir gazete yok. Halk doğrucu olduğu kadar vurdumduymaz, güç kadar baskıcı, özgürlük kadar asildir; partiler ise hata kadar çalkantılı, zayıflığı kadar hiddetli ve kölelik gibi kepazedir.

Gücü arzulamayan bir parti yok çünkü partiler politika temellidirler ve bunun sonucu olarak politikanın temeli olan gücün özünden oluşmuşlardır. Bir parti politik olmayı bırakırsa ortada parti diye bir şey kalmaz ve eriyerek tekrar halkın arasına karışır. Bu da demek oluyor ki bir parti aynı zamanda üretim, çıkar ilişkileri, endüstriyel hedefler ve onun etrafında şekillenen ilişkileri elinde tutmakla yükümlüdür.

Halkın düşmanı olmayan bir güç yok çünkü o anki koşullar ne olursa olsun, gücü kim elinde bulunduruyorsa, nasıl tanımlanırsa tanımlansın güç güçtür, yani halkın egemenliğinin kaybolması, ve son raddedeki efendiliğin takdisinin yadsınamaz bir şekilde gerçekleşmesi demektir. Benden çok daha önceleri La Fontaine şöyle demiş: efendi, düşmandır.

Güç, sosyal ve politik bağlamda düşmandır.

Sosyal bağlamda:

Ulusun endüstrilerinin kilit noktası olan zirai endüstri, otoriteler tarafından dayatılan vergilerden dolayı kötü duruma düşürülür ve güç

sahibi kişiler tarafından uygulanan aşırı faiz dayatıldığı (finansal tekelin kaçınılmaz sonucu) için harap olur.
Emek, yani zekâ, gerektiği takdirde kamulaştırılır ve bu, kapitalin (adi ve beyinsiz olan) yararına kullanılır. Güç sahibi kişiler kapital ve emek arasındaki direkt ilişkiyi bozmasalar, bu aslında endüstrinin kaldıracı olurdu. Ve bunları ayrı tutan güç sahibi kişiler yüzünden kaldıraç değil tabut haline gelir. Güç sahipleri borçlu olduklarının yalnızca yarısını öderler -ki onu bile ödemezler de –yasalar ve mahkemeleri manipüle ederek- mağdur edilmiş çalışanın davasını, bir hükümet kuruluşunu kullanarak sürekli erteletirler.

Ticaret bankaların tekelinde olduğu için büyümesi engelleniyor –güç sahipleri, ilmiği boğucu bir şekilde, gerekli düzenlemeler eşliğinde sıkmaktalar-. Ve ticaretin rezil olmamak için iflas etmesi yasaklanmış durumda olduğu için dolaylı yoldan ve sahtekârca insanların üzerinden para kazanıp zenginleşiyor (bu geri zekalılığın kanıtı olacak bir çelişkidir aslında, ama dünyadaki en dindar insanlar arasında bulunduğundan pek bahsi açılmıyor).

Eğitim güç sahiplerinin biçtiği dar şekle sokuluyor, böylece kendi onay mührünü içermeyen zekaların var olması engellenmeye çalışılıyor.

Kişi bir tapınağa, kiliseye ya da sinagoga gitmese de, güç sahipleri sağ olsun bunların hepsinin giderlerini paylaşmak zorunda.

Kısacası güç sahiplerinin istediği şekilde görmeyen, duymayan, konuşmayan, yazmayan, düşünmeyen ve yapmayan kişilerin eylemleri suç sayılıyor.

Politik bağlamda:

Partiler yalnızca ülkede güç adına kan akıtmak için varlar. Lejitimist[6], Bonapartist ve orta yolcuların korktuğu şey Jakobenizm değil: Jakobenler'in gücü.

Jakoben, Orléanist[7], Bonapartist ve orta yolcuların mücadele verdiği şey Lejitimizm değil: Legitimistler'in gücü.

Ayrıca, kaynayan bir sıvının yüzeyinde süzülen köpük gibi ülkenin başına üşüşmüş bütün bu partiler, birbirlerine doktrinsel farklılıklardan dolayı değil, ortak güç peşinde olmalarından dolayı savaş açmışlardır. Bu partilerin herhangi biri düşmanlarından birinin gücünü üzerinde hissedeceğini bilmese rekabetleri 24 Şubat 1848'de halk başındaki güç sahiplerinden kurtulduğunda partileri de bir kenara attığında olduğu gibi anında son bulurdu.

Yani bütün partilerin varlığı ve onlardan korkulmasının sebebi güç istemesidir. Ve güçten yoksun bir şey tehlike arz etmiyorsa, güç sahibi bir şeyin de otomatik olarak tehlike arz ettiği çıkarımı doğru olur; dolayısıyla kamunun güç dışında bir düşmanı yoktur.

Sonuç olarak sosyal ve politik bağlamda düşman güçtür. Ve birazdan bütün partilerin güç istediğini gösterdiğimde tanık olacağınız üzere her parti kurulduğu andan itibaren halkın düşmanıdır.

---

6 Meşrutiyet taraftarı.

7 Fransız Devrimi süreciyle birlikte ortaya çıkan sağ kanat oluşum. Kralın yetkilerini sınırlandıran daha liberal bir monarşi tavrı üzerinde durmuşlardır.

HALK HÜKÜMET VE PARTİLERİN MÜCADELELERİNİ BENİMSEYEREK ZAMAN HARCIYOR VE İŞKENCEYİ UZATIYOR

Bu, hükümet ve parti kanadından gelen her tür halka özgü faziletin yokluğunu açıklıyor; ve bu da o zavallı nefretleri ve içerlemeleri, sefil azimleri içerisinde saldırı denen şeyin nasıl düşük hinlik ve bayağılık savunmasına döndüğünü gösteriyor.

Yoz gazeteciliğin kökü kazınmalı. Köle olmaktan korkan bu cibilliyetsiz efendiler azledilmeli ve efendi olmak isteyen zayıf-kalpli köleler de uzaklaştırılmalı.

İnsanlar eğer gazetecilikten acilen kurtulmanın gerekliliği üzerinde duruyorlarsa, iki şey üzerinde çok net olmalılar:

İlk olarak hükümetler ve partiler arasındaki anlaşmazlıkta taraf tutmak ve enerjilerini maddi çıkarlar yerine politikaya yönlendirmek, yalnızca işlerini ihmal etmek ve işkencesini uzatmak anlamına gelir.

İkinci olarak herhangi bir partiden, herhangi bir hükümetten hiçbir şey bekleyemez.

Bir parti –buna daha sonra ayrıntılı bir şekilde yer vereceğim- salakları kendine çekmek için taktığı vatansever maskesi çıkarıldığında, ortak amacı makam olan, bayağı bir topluluktur.

Kamu görevine sahip olabileceklerini öğrendiğinde Cumhuriyet monarşistlere katlanılabilir bir şey olarak göründü ve eminim ki Cumhuriyet'teki bütün makamlara sahip olmaya devam ettikleri sürece Monarşi'nin geri gelmesi için üstelemeyeceklerdir. Cumhuriyetçiler de Cumhuriyet adı altında işlerini görüp yönetebilecekleri sürece monar-

şiyi katlanılabilir bulacaklardır. Son olarak da 1815 ile 1830 arasında soylulara savaş açan burjuva partisinin bunu yapmaktaki sebebi önemli makamlarda kendilerinin bulunmamasıdır; soylu ve cumhuriyetçiler 1830 ile 1848 arasında burjuvaya karşı savaş açmışlardır çünkü ikisi de o makamlardan uzak tutulmaktaydılar ve monarşistler gücü ele geçirdiklerinde cumhuriyetçilerin onlara karşı bulabildiği en iyi suçlama, kendi görüşlerine yakın makam sahiplerinin görevlerine son vermiş olmalarıdır. Bu da açık bir şekilde Cumhuriyet meselesinin marjinal bir kaygı olduğunu ortaya koyar.

Nasıl ki bir parti güç ya da makam elde etmeye niyetliyse, bunları elinde bulunduran hükümet de onları elinde tutmaya niyetlidir. Ama hükümetin bunu kendisinden almak isteyenlere karşı kullanabileceği pek çok kuvveti vardır. Halk da dolaylı bir şekilde hırslı –ki kendisi çok özverilidir ve zulüm görenin çilelerini sünger gibi emer- olanın tahriklerine kapılarak vuku bulan baskıcı tedbirlerden dolayı zulüm görür, kendi işlerini bir kenara bırakır, gelişimini bırakır, söylenen ve yapılanlarla ilgilenir, kızışır ve sinirlenir, ve sonunda zulmedenin çöküşüne sebep olacak şekilde ağırlığını koyar.

Ama kendi çıkarları için savaş vermediğinden dolayı halk kazansa da bir avantaj elde etmez –özellikle de doğruculuk muzaffer olmak için savaşmaya gerek duymadığından dolayı. Azimli olanın hizmetindeyken eski güç sahiplerinin yerine haşmetiyle bir yenisini getirir. Kısa bir süre içerisinde eski zulüm görenler zulmedenler haline gelir ve halk inisiyatifini –her zamanki gibi kaybeden tarafın aldığı tedbirlerden zarar gören ve kalbi kurbanlar için atan- kendi çıkarlarını bir kenara bırakarak ağırlığını bir şeyler için mücadele eden kimseler için kullanmaya devam eder.

Kısacası bu acımasız ve vahşi oyunda halk yalnızca zaman harcar ve durumunu kötüleştirir; yoksullaşır ve acı çeker. Tek bir adım bile ileri gidemez.

Tiranlık, popüler unsurları (duyarlılık ve tutku) derinden yaraladığı zaman kontrol edilemez hale gelir, kabul; ama partilerin açgözlü sabırsızlıklarına kapılmanın kendilerini daha kötü bir konuma soktuğu pek çok kez kanıtlanmıştır. Aynı zamanda insanların yakındığı şeyler, sırf güç kendi ellerinde değil diye gücü elinde bulunduranlar ile mücadele ettikleri gruplardan kaynaklanır. Partiler zulmettikleri, yoksullaştırdıkları, şiddet uyguladıkları ve çile dışında bir şey vaat etmeyen bir yaşama zorladıkları insanlara yaptıkları kötülükler adına yok edilmeli. Böyle partilere hiçbir şekilde makam verilmemeli. Halkın kendinden başka güvenecek kimsesi yok.

Sırf son birkaç yılda olan olaylara bakarak bile, çıkan baskıcı yasaların hepsinin bir numaralı sebebinin partilerin kavga gürültüsü olduğu görülebilir. Onları burada listelemek uzun sürer ve yorucu olur, ama tarihsel kayda duyduğum saygıya istinaden 1848'den beri partizan provokasyonlarından kaynaklı değil, yalnızca güce duyulan arzudan dolayı çıkan tek bir tiran tedbiri olduğunu söyleyeyim; burada M. Ledru-Rollin[8]'in valilerden yaptırmalarını istediği şeyi kastediyorum.

O zamandan beri halkın hakları teker teker elinden alınmakta ve bunun sebebi hırslıların tahrik manevralarında gösterdikleri sabırsızlıklara kapılıp yanlış yönlendirilmeleridir. Gücün ayrım yapması mümkün olmadığından dolayı kanun, yalnızca provokatörleri değil herkesi kavuruyor; halk baskı görüyor ve suç yalnızca partilerin.

---

[8] Alexandre Auguste Ledru (1807 – 1874),Fransız politikacı ve demokratik sosyal bir hukuk devleti savunucusu.

Keşke partiler en azından arkalarında halkın desteğini hissetmeselerdi; keşke halk yalnızca kendi maddi çıkarları, endüstriyel amaçları, ticaret ve iş ile ilgilenseydi ve politika adındaki rezil oyuna kayıtsız kalıp, -hatta- küçümseyici bir tavır ile yaklaşsaydı, keşke bu psikolojik uyarıma, 13 Haziran[9]'da maddi tahrik bağlamında takındığı tavrı takınsaydı. O zaman birden yalnız kalan partiler provokasyonunu keserdi; cesaretlerine güçsüzlük ket vururdu; tükenirlerdi, eriyip halkın arasına karışır ve sonunda yok olurlardı. Ve hükümet –yalnızca muhalif olunduğu için var olan, yalnızca partilerin yarattığı problemlerden beslenen ve o partilerin ötesinde bir varoluş sebebi olmayan, kısaca son 50 yıldır kendini savunmaktan başka bir şey yapmayan ve savunması sırasında merhametli olsa yok olacak olan şey- bir ceset gibi çürürdü; yardım almadan dökülürdü ve özgürlük ortaya çıkardı.

[9] 13 Haziran 1849, Fransız Ulusal Konseyinde burjuvazinin daha radikal kanadını oluşturan Montagnardların (yüksek sıraları tercih ettikleri için Fransızca "Dağlılar" anlamına gelir") uzun süredir düştüğü anlaşmazlıklar sonucunda çıkardıkları isyan sonucu çoğunun idam edildiği ya da sürüldüğü tarih.

İNSANLARIN PARTİLERDEN HİÇBİR ŞEY BEKLEMESİNE GEREK YOK

Ama hükümetin ortadan kalkması, hükümet kurumlarının yok olması ve bütün partilerin bahsini açtığı özgürlüğün zaferi onların iyiliğine değil. Her partinin doğası gereği idari olduğuna dair pek çok kanıt sundum (bu, insanlardan özellikle ve ihtimamla saklanıyor). Günlük polemiklerinde bize hükümetin kötü bir iş yaptığı, politikasının yanlış olduğu, ama işlerin ve politikanın düzeltilebileceği aktarılıyor. Nihayetinde her köşe yazarının yazısında göze şu çarpıyor: Ben olsaydım, o zaman GERÇEK hükümeti görürdünüz!

Pekala! Tarafsız bir hükmetme var mı bir bakalım; bakalım liderlik eden ve kendisine ait bir iradesi olan, bireye saygı temelli demokratik bir zemine dayalı güç ve otorite var mıymış görelim.

Bu meseleyi iyice incelemek istiyorum çünkü daha az önce halkın hükümet ya da partilerden bir şey beklemesine gerek olmadığını söyledim ve bunu kanıtlamak istiyorum.

1852 yılında olduğumuzu farz edelim; siz Montagnard (Jakobenler'in radikal bir kolu), sosyalist ve ılımlı beyefendiler –benim için bir şey ifade etmiyor- istediğiniz güce sahipsiniz. Ben çoğunluğun sola yönelmiş olmasından dolayı memnunum. Sizi görmek güzel! Lütfen nelerin yapılması gerektiği konusundaki düşüncelerinizi anlatır mısınız?

İçsel farklılıklarınızı göz ardı etmek istiyorum; sizi Girardine, Proudhon, Louis Blanc[10] ya da Pierre Leroux[11], Considérant[12], Cabet[13], Raspail[14] ya da onların öğrencileri olarak görmeyi reddediyorum; sizi, aranızda mükemmel bir birlik varmış gibi göreceğim (ve şu anda imkânsız olanı kabul ediyorsam, derdim argümanımı ilerletmek olduğu içindir).

Neyse, uyum içindesiniz işte. Ne yapacaksınız?

Bütün politik suçluları serbest bırakacaksınız; genel bir af. Güzel. Herhalde prensler için bir istisna olur. Böylece destekçilerinin gücünden korktuğunuzu göstermiş olursunuz –ve böylece bir zayıflığınızı gözler önüne sermiş olursunuz, onların sizin yerinize tercih edilebileceğinin, herkesin istediği şeyi yapıyor olup olmadığınız hakkında bir belirsizlik olduğunun farkında olduğunuzu göstermiş olursunuz.

Politik düzlemdeki adaletsizlikler çözülse de toplumun ekonomik ve sosyal hayatı kötüye gidiyor.

Göreve M. Fould[15]'u getiren siz olduğunuz için tabii ki başarısız olduğunuzu da kabul etmeyeceksiniz. 35 centime[16]'a satmaya niyetlendi-

---

[10] Louis Blanc (1811-1882), Fransız politikacı ve tarihçi, 1848'de kurulan cumhuriyet ve sonrasının sosyal reformlarında öncü rol oynamıştır.
[11] Pierre Leroux (1797-1871) düşünür, yayımcı ve siyasetçi.
[12] Victor Considérant (1808-1893), ekonomist ve düşünür, Fouriercidir ve kapitalizm kritikleri üzerine çalışmalar yapmıştır.
[13] Étienne Cabet (1788-1856), Fransız ütopyacı sosyalizm ekolünü Birleşik Devletler'de uygulamaya geçirme fikrini savunan düşünür.
[14] François-Vincent Raspail (1794-1878); biyolog, kimyager ve siyasetçi, İkinci Cumhuriyet (1848)'i "müjdeleyen" isimlerden biridir.
[15] Dönemin önemli bankerlerinden olan Achille Fould (1800 – 1867), kamu maliyesi üzerine yaptığı çalışmalarla tanınır.

ğiniz, ülkenin şerefinden kastınız olan Garnier-style'dan dolayı, Bourse'a saygı duymanız gerekecek ve bunu 35 milyon vergi ödeyen insanın maliyetine yapacaksınız; çünkü monarşistlerin düşündüğü gibi, sırf birkaç borsacının ödemesi gereken senelik 450 milyon borç için tüm Fransa haklının çile çekmesi göze alınması gereken asil bir durumdur! Önce kamu borcunu kapatarak başlayacaksınız: fakir ama gururlu. Bu iki sıfat, içinde yaşadığımız zamanı pek tanımlamıyor; ama sonuçta eskiden olduğu gibi yönetiyorsunuz ve her zamanki gibi borçlu olan insanlar bu konuda da sevdikleri bir şey bulabilirler.

Ama şimdi düşündüm de, yoksullar, işçiler ve proletaryayı en önemli meseleniz haline getirmelisiniz; zenginlerden kesilecek bir vergi çıkarıyorsunuz. Zamanı gelmişti. Bu vergiyi tam olarak kimin ödeyeceğini bir analiz edelim.

Bir kapitalist olduğumu düşünelim. Benden belli bir yüzde istiyorsunuz. Kahretsin! Bunu nasıl geri kazanacağım? Düşününce kapitalimi kullananın ben olmadığımı fark ediyorum; endüstriye ödünç veriyorum. Fabrika sahibinin ona çok ihtiyacı var ve borç oranında yükseltme yapmamı kabul etmeyecektir; ben de vergiyi ona iteleyeceğim. Vergilendirme yükü açıkça işçi sınıfının omuzlarına biniyor.

Ben gelirimle geçiniyorum ve siz kamu borcunu artırıyorsunuz. Bu endişe verici bir şey, ve kazara da olmuyor. Ama bundan sıyrılmanın bir yolu var. Kime borçluyum? Devlete. Öyleyse utanmak için bir sebep yok. Bonolara uygulanan vergi anında değerlerinin yitmesine yol açar ve değer kaybı alacaklı, yani Devletin zararına, Maliye Bakanlığı, yani Devlet'in de yararına olduğu için Devlet kendi cebini doldurmak

---

[16] SUB Press notu: Centime burada Frank'ın yüzde bir endeksi olarak kullanılmıştır.

üzere elini kendi cebine atar ve öncekinden iyi bir duruma geçer (ben de öyle). Bu oldukça hünerli bir el çabukluğudur ve biraz da klas olduğunu itiraf etmeliyim.

Benim kasabadaki evlere sahip olduğuma, senin de apartman vergilerini aldığını farz edelim; buna kesinlikle karşı çıkmam. Kiracılarımla sen aranda anlaşırsın; çünkü vergileri kiralarına bindirecek kadar aptal olmadığımı bilirsin.
Şubat devriminden beri zikredilmiş en aptalca kelimeler şunlardır: “Zenginleri vergilendir!” Bunlar inanılmaz derecede salakça, hatta sapkınca kelimelerdir. Hepimizin borçlu olduğu ve çoğu mülk sahibi ve kapitalistin senede kazandıklarından çok harcadıkları bizimki gibi bir ülkede zenginlerin kim olduğunu bilmiyorum. Zenginlerin var olduğunu varsaysak bile onları güç duruma düşürmenize karşıyım; bunu yapmanız yalnızca temel sosyal ekonomik kaideleri ve çıkar birliklerinden bihaber olduğunuzu gösterir. Zenginlere indirmek istediğiniz darbe üretici, proleter, yoksullara iner. Yoksullara zarar vermek istemiyor musunuz? O halde kimseyi vergilendirmeyin. Fransa’yı tıpkı Amerika’nın yaptığı gibi 180-200 milyonla idare edin. Ve Fransa gibi bir ülke de sizce de kötü sigara içerek 100 milyonu israf etmiyor muyuz?

Ama bunu yapabilmek için gereken tek şey idare; ama siz yönetmek istiyorsunuz; bu ikisi birbirinden oldukça farklı. Ancak yoksulları hallettikten sonra zenginlere saldırın.

Daha şimdiden finansal reformlar pek çok hoşnutsuzluğa yol açıyor (bu para meseleleri ince işler). Neyse, devam edelim.

Basının tam bağımsız ve özgür olacağını mı söylüyorsunuz? İşte bunu yapamazsınız. Vergilendirme ve kamunun para çantasını kurcalıyor-

sanız, pek de avantajlı olmayacağınız bir tartışmaya girmek üzeresiniz demektir. Şahsen ben sizin bu meseledeki acemiliğinizi ayrıntılı bir şekilde göstermek üzere yola çıktım, kendinizi muhafaza etme isteğiniz de sizi beni susturmaya itecek (ki bunu yapmanız sizin açınızdan iyi olur).
Sonuç olarak finans konusunda basın özgür olamaz. Büyük çıkarlar peşinde koşan hiçbir hükümet basının özgür olduğunu söyleyemez; bunu yapması kesinlikle yasaktır. Tabii ki bunu bol bol vaat edeceksinizdir, ama söz vermek ve tutmak iki ayrı şeydir. Mösyö Bonaparte'a sorun.

Eğitim bakanlığı ve üniversite tekeline dur demeyeceğiniz de aşikâr; ama eğitimi felsefi yöne çevirecek, ruhban sınıfı ve Cizvitler'e düpedüz savaş açacaksınız –bu da benim size karşı Cizvit olup muhalefet yapacağım anlamına gelir, tıpkı M. Montalemberts[17]'e karşı bir filozof olmam gibi. Bu, her ne istersem o olma özgürlüğümden öte gelen bir şeydir ve ne siz ne de Cizvitler'in bu konuda söz hakkı yoktur.

Peki ya din? Din bakanlığını kaldıracak mısınız? Hiç zannetmiyorum. İktidar sarhoşluğunuz bunları kaldırmayı bırakın, daha fazla bakanlığın kurulmasına yol açacak. Tıpkı bugün olduğu gibi bir din olacak ve ben rahip, vaiz ve hahamların parasını ödemeye devam edeceğim, hem de ayinlere katılmamama ve oralara gitmememe rağmen.

Ticaret odası, ziraat bakanlığı ve kamu işleri bakanlıklarını da tutacaksınız. Özellikle de iç işleri bakanlığını, çünkü valileriniz, vali yardımcılarınız, devlet polisleriniz vs. olacak. Ve bu bakanlıkları tutup başında olacaksınız –bugünün tiranlığının önemli parçaları- ve basın, eğitim,

---

[17] Charles Forbes, comte de Montalembert (1810-1870), yayımcı. Forbes, erken liberalizm tartışmalarında romantik-Katolik vizyonları dışarıda bırakarak, daha seküler yaklaşımlara öncü olmuştur.

din, ticaret, kamu işleri ve ziraatın özgür olduğunu söyleyeceksiniz. Ama bu tam olarak şu anda da dediğiniz şey. Peki, bugün yapmadığınız neyi yapacaksınız? Ben söyleyeyim: saldırmak yerine savunuyor olacaksınız.

Bütün idari birimlerinizin kadrolarını değiştirmek ve tepkili olanlara onların size davrandığı gibi davranmak dışında bir seçeneğiniz olmadığını görüyorum. Ama isminiz tam da bu yüzden hükümet değil mi? Ve bu misilleme sistemi tam da hükümetin özü değil mi? Son 60 yılda olanlara bakıp bir sonuca varmam gerekirse hükümet olunca ne yapacağınızı kesin olarak bildiğimi söyleyebilirim... Yönetmenin savaşmak, intikam almak ve ceza kesmek ile aynı şey olduğunu söyleyebilirim. Biz bakmazken zarar görüyor ve bunun karşılığında düşmanlarınıza misilleme yaptığınızı söylerseniz biz gerçeği saklayamayız ve şovun sona ermesi gerektiğini söyleriz.
Kamu yararına bütün hükümetlerin mutlak güçsüzlüğünü özetlerken, reform yapılmamasının hiçbir iyi tarafı olmadığını da söylemeliyiz. Ama her reform bir özgürlüğü, her özgürlük insanlar tarafından elde edilmiş bir güç zerresini temsil eder ve aynı zamanda güç sahibi kişilerin bütünlüğüne yönelik bir darbedir. Yani reform yolu –halk için özgürlük yolu anlamına gelir- güç sahibi kişiler için yıkım yoludur. Dolayısıyla reform yapmak için güç arzuladığınızı söylerseniz, aynı zamanda bunu, önceden vazgeçme niyetiyle yaptığınızı itiraf etmiş olursunuz. Ve bu kadar saf olabileceğinize inanmadığım için kamu üzerinde otoriteye sahip insanların gönüllü olarak bu haktan ve üretmek için bir çaba harcamadıkları bolluktan vazgeçeceğine inanmak, bütün doğa ve sosyal yasaya –ve özellikle de es geçemeyeceğimiz kendini koruma yasasına- aykırıdır. Bu yüzden gidip masallarınızı başka yerde okuyun!

Hükümetinizin tek bir amacı olabilir; öncekilerden intikam almak; tıpkı sizden sonrakinin tek bir amacı olabileceği gibi; sizden intikam almak. Endüstri, üretim, ticaret, insan ilişkileri ve çoğunluğun çıkarı, bu kavga arasında inkişaf edemez. Biz kendi çıkarlarımıza bakarken, siz de lütfen başkalarını dövmek için elinizde olan imkânları kullanın.

Fransız basını hitap ettiği insanlara layık olmak istiyorsa, iç karartıcı politika meseleleri konusunda safsata yapmayı bırakmalı. Çıkar ve kullanımların inanılmaz artacağı yasalar tezgâhlama işini hatiplere bırakın. Lütfen anlamsız anırmalarınızın çıkar inkişafı ve pratik yapılmasının gelişiminin önüne geçmesine izin vermeyin.

Politika hiçbir zaman kimseye ekmeğini nasıl dürüstçe kazanacağını öğretmemiştir; temelleri korkaklık ve kusurların övülmesi ve teşviki olmuştur. Bu yüzden politika konuşmayı bırakın. Sütunlarınızı ekonomi ve ticaret hakkında bilgilerle doldurun; yararlı icatlardan bahsedin; bir yerlerde yapılmış, maddi ya da manevi olarak üretimin gelişimini ve esenliği iyileştirici keşiflerden bahsedin, sanayinin şimdiye kadar nasıl geliştiğini anlatın, anlatın ki biz de bu raporlar sayesinde ekmek kazanma ve hayatımızı rahat bir şekilde yaşamanın bir yolunu bulabilelim. Bunlar bizim için güç dengesi ve Anayasa ihlali –ki bana göre hiçbir zaman saygıya mazhar bir konu değildir- üzerine yazdığınız anlamsız tezlerden daha önemlidir.

SEÇMENLER, YA DA GENEL SEÇİM HAKKI ÜZERİNE

Şimdiye kadar söylediklerim beni doğal olarak bu pisliklerin kökünü incelemeye sevk ediyor. Bence bunların sebeplerini seçimlerde aramak gerekiyor.

Son iki yıldır partilerin haberi olmadan –böyle olduğuna inanmak istiyorum- iğrenç bir şekilde halk, düzenli olarak seçilen temsilcilerin yardımı ve müdahaleleri olmadan egemenlik ve esenliğe sahip olamayacağına inandırılıyor.

Oy –belediye seçimleri dışında- insanları özgürlüğe, egemenliğe ve esenliğe götürebilir, ama bu kişinin bütün sahip olduklarını satıp bir servete konmasını andırır. Yani genel seçim hakkının uygulanması egemenliğin elde edilmesi değil, düpedüz teslim edilmesidir.

Seçimler, son devrimin safsatacılarının üzerine boş boş konuşabildikleri şey; özgürlükten önce gelen öncelik gibi seçimler de çiçekten önce gelen meyve, prensipten önce gelen sonuç, eylemden önce gelen hak gibidir; herhangi bir çağ ya da yerde icat edilebilecek en büyük aptallıktır. Cesaret edip özgürlüklerini güvence altına almadan insanları oy sandığına götürmek yalnızca insanların deneyimsizliklerinden faydalanmak ve müzmin bağımlılık ile uysallık telkin etmek değil, aynı zamanda kendilerini üstün görmek ve mantığın temellerini umursamamaktır – bu cehalet cehennemden çıkma palavralarına kendilerinin yenik düşmelerini ve genel seçimin sonucu olarak zavallı hayatlarını sürgünde geçirmelerini gerektirir ya, neyse.

Ne gariptir ki –özellikle çok net bir kanıtım olduğu için bunu okuyucuya belirtmek istiyorum- genel seçim düşmanı olanların, yani monarşi hizmetçilerinin işine yaramıştır. Halk, köleleşmelerine sebep olanlara

teşekkür etmiştir; oyları sayesinde onlara avlanma, yakalama, tuzağa düşürme hakkı tanımıştır; silahları kanunlar, av zeminleri ise komşularıdır.

Seçim adı altında yaşanan bu sözde demokratik "deva"yı sorgulamadan kabul etmek bana pek uygun düşmez, özellikle de doğumunu borçlu olduğu kişileri öldürdüğü ve doğumundan itibaren ona işkence edenlere güç sağladığı için. Onunla tıpkı kötü bir iblis, mağrur bir canavar ile savaşır gibi savaşacağım.

Okuyucu bu noktada halkın salahiyetine karşı gelmeye değil, ölümcül bir hatayı düzeltmeye çalıştığımı anlamış olmalıdır. Halk, akla gelebilecek bütün haklara sahiptir. Ben bütün haklara haiz olduğumu iddia ediyorum, beynimi patlatmak ve kendimi nehre atmak da bunlara dâhil. Ama –intihar etme hakkı doğal bir kanuna karşı gelme olduğundan dolayı tam olarak bir hak olarak nitelendirilemez ve anormal bir imtiyaz, bir ümitsizlik formu haline gelir – normdan böylesi bir ayrılma bile (şu an tartışma gereği bunun da bir hak olduğunu varsayacağım) beni hiçbir şekilde komşularımın kaderini kendi kaderim gibi kabullenmeye zorlayamaz. Aynısı oy hakkı için söylenebilir mi? Hayır. Oy durumunda oy verenin hal ve tavırlarının oy vermeyen üzerinde de bir etkisi var.

Seçmenlerin seçim sandığına gittiklerinde sivil ve sosyal bir bağlamda intihar ettiklerini düşünüyorum; eski bir önyargı onları kendilerine yabancılaştırıyor ve hükümeti kabul etme alışkanlıkları, kendi çıkarlarını gözetmenin daha iyi olacağı gerçeğini görememelerine yol açıyor. Tartışmayı daha uçlara götürüp, oy vermek için kendiişlerini bir kenara bırakıp endişelerini göz ardı eden seçmenler, bu gerçeğin farkındalar –yani oy verince, kendilerinden kurtulacak olan seçilmiş temsilciler yararlansın diye özgürlük, egemenlik ve servetlerinden kendilerini

mahrum ediyorlar –bunu kabul ettiklerini ve özgür ama delice kendilerini vekillerin eline bıraktıklarını farz edince –yabancılaşmalarının neden komşularını bağlaması gerektiğini anlayamıyorum. Örneğin hiç oy vermeyen 3 milyon Fransız'ın, oy veren 7 milyon seçmenin seçtiği bir hükümet tarafından yasalara uygun ya da rastgele bir şekilde neden ve nasıl baskı gördüğünü anlayamıyorum. Kısaca oluşturulmasında payım olmayan, olmasını istemediğim ve hiç de istemeyeceğim bir hükümetin seçmenlerinin otoritesine sahip diye gelip benden itaat etmemi ve paramı istemesini anlayamıyorum. Belli ki burada bir kandırmaca var ve birazdan yapmak üzere olduğum gibi bu açıklanmalı. Ama önce bu ayın 28'indeki seçimlerinin gündeme getirdiği üzere birkaç şey söyleyeyim.

Bunu yayımlamaya karar verdiğimde doğru günü seçmedim, hatta seçimleri önceden düşünmemiştim bile; dahası, benim düşüncelerim onların durum ve neticelerine göre kesilip biçilemeyecek denli yüce. Zaten bu metnin herhangi bir partiye zarar vereceğini varsaysak bile –ki bu çok yersiz bir tahmin- sağ ya da solda bir fazla ya da eksik görüş parlamentonun oluşmasını etkilemeyecektir. Ve parlamento sistemi söylemlerinden dolayı komple çökse bile korkmaya gerek yok ki. Bizzat mücadele verdiğim sistem olduğunu düşünürsek en azından bu daha ileri gitmemi engellemiş olur.

Dahası, öğretilerimin mantık temeli üzerine kurulu olduğundan emin olmak, genel seçim yanlılarını ya da onu suiistimal edenleri bozuntuya uğrattığımı bilmekten daha önemli; ve eminim ki öğretilerim mantık temeli üzerine kurulu. Ama ismimin bilinmemesi, seçimden beslenenlere karşı bir saldırı oluşturabilecek olsa da davamın metaneti, beni hedef almamalarını öğütleyecek bir sağduyuya sahip olacakları bir yer bulabileceğim yönünde beni teşvik ediyor.

Partiler bu yazıyı tiksintiyle karşılayacaklar; bence seçebilecekleri en doğru yol bu. Küçümserlerse fazla saygı göstermiş olurlar. Bu, *İNSAN*a ait değilse, hiçbir işe yaramayacak bir gazete.

BU ÇAĞDA SEÇİMLER SAHTEKÂRLIK VE SOYGUNDAN BAŞKA BİR ŞEY DEĞİLDİR VE OLAMAZ

Zaman zaman monarşi ve diktatörlük peygamberlerine korku ya da hayali bir umutla bakanları umursamadan bu meseleyi ele alacağım. Vatandaş statü ve insan olarak sahip olduğum çıkarların devredilmez haklarından istifade ederek ve zayıflık olmadan, tarafsız bir şekilde mantık yürüterek; haklarım kadar sert ve düşüncelerim kadar dingin bir şekilde şöyle diyeceğim:

Şu anda yasama ya da yönetme otoritesi seçmek için seçim sandığına bir oy atan her birey –kasten olmasa da cahillikten, direkt olmasa da dolaylı bir yoldan- kötü bir vatandaştır. Şimdiye kadar söylediklerimi tekrarlıyorum ve tek bir harf bile çıkarmadan hepsinin arkasında duruyorum.

Meseleyi bu şekilde sunarak seçimsel tekel hedefinin peşinden koşan monarşist ve politik otorite formasyonunu genel hukuka çeviren cumhuriyetçi hükümet taraftarlarından kurtuluyorum; açık sözlülüğüm yalnız kalmak istediğim için değil, –ki bu da beni rahatsız etmezdi- çekimserliği layık olmayan ve rezil bir kadere karşı bir protesto olan büyük demokratik kitle için. Bu insanlar son iki yıldır, hatta daha eskiden beri parti ve parazitlerin pis hırslarına ve pis yağmalamalarına maruz kalıyorlar.
Seine departmanındaki 353,000 kayıtlı seçmenden yalnızca 260,000'i son 10 Mart seçimlerinde oy kullandı, ve bu seneki çekimserlerin sayısı önceki zamanlara göre çok daha azdı. Paris'in daha aktif bir politika merkezi olduğu ve diğer illerden daha az kayıtsız insan barındırdığı düşünülürse, politik otoritenin ülkenin üçte birinin sürece katkısı olmamasına rağmen döndüğünü söyleyebiliriz. İşte o üçte birlik dilime sesleniyorum, çünkü onların arasında eminim korktuğundan

dolayı statükonun devamının sağlanması, birinin gözüne girmek, sırf oy kullanmış olmak için köle cehaletiyle oy atmak gibi sebeplerle oy kullanan kimse yok; işte kullanışlı toprak, bölünmeyen üretim, saklı erdem ve mütevazı cesaretin felsefi dinginliği onların, barışçı bir vicdana sahip insanların arasında bulunur.

Partiler, bu fesat cümbüşüyle işi olmayan, maddi çıkarlara önem veren bilge ve ciddi filozofları kötü vatandaşlar olarak etiketledi. Partiler, her türlü yozlaşmaya karşı dayanıklı olan politik yozlaşmadan korkarlar. Bu çekimser lejyonerlere dikkat kesilmemizin zamanı geldi, çünkü demokrasi yalnızca onların arasında bulunabilir; bütün ulus onlar gibi davranmadıkça mutlak ve seçkin özgürlük hiçbir zaman elde edilemez.

Sunduğum kanıtı netleştirmek için iki şeyi incelemeliyim: ilk olarak politik oyun amacının ne olduğunu, ikinci olarak da kaçınılmaz sonucunun ne olması gerektiğini.

Politik oyun, biri direkt, biri dolaylı olmak üzere iki amacı vardır. İlki bir otorite kurmaktır; ikincisi ise –otorite kurulduktan sonra- vatandaşları özgür kılmak ve omuzlarındaki yükü hafifletmektir; aynı zamanda adaleti sağlamak.

Eğer yanılmıyorsam politik oylamanın amacı budur, tabii memleketin iç işlerinde. Dış ilişkiler şu an mevzumuz değil.

Yani oy atmaya giderek seçmen özgür olmadığını belirtir ve oy verdiği kişiye onu özgür kılma özgürlüğünü hediye eder; baskı gördüğünü ve otoritelerin onu ayağa kaldırma gücü olduğunu itiraf eder; kurumsallaşmış adaleti görme isteğini beyan eder ve delegelerine, meselenin yargıçları olma otoritesini verir.

Pekâlâ. Ama bu güçlerin bir ya da birden fazla kişiye verilmesi özgürlüğüm, servetim ve haklarımdan feragat etmemle aynı şey değil mi-

dir? O kişi ya da kişilerin –beni özgür kılacak, ayağa kaldıracak ve yargılayacak- aynı zamanda bana baskı yapma, kötü koşullarda yargılama ve yıkımıma sebep olma güçleri de yok mu? Bütün haklarımı onlara aktardığım, şimdi elimde hiç hakkım kalmadığı ve o hakları ellerinde bulundurarak yalnızca kendilerini koruyacakları düşünülürse başka bir şey yapmaları zaten imkansızdır.

Birisinden bir şey istediğimde benim istediğim şeyin onda olduğunu kabul etmiş olurum, zaten benim olan bir şeyi istemek abestir. Eğer özgürlük, servet ve haklara sahip olsaydım bunları otoritelerden istemek zorunda olmazdım. Eğer bunları otoritelerden istiyorsam, bunun sebebi buna sahip olmalarıdır ve bu durumda istedikleri gibi kullanmayıp benim istediğimi yapmaları için ne gibi bir sebepleri olabileceğini aklım almıyor.

Ama nasıl oluyor da otoriteler bana ait bir şeye sahip oluyorlar? Bunu nasıl başardılar? İçinde bulunduğumuz çağdan örnek verirsek, şu anda güç sahibi olan Mösyö Bonaparte daha düne kadar pek de özgür olmayan zavallı bir suçluydu, ve sahip olduğu para özgürlüğünden bile azdı; -bugünlerde ortalığa adeta "ışık saçan" 750'lik kabine diğer herkes gibi giyiniyorlardı ve yakışıklı değillerdi- -daha aylar önce bizimle konuşuyorlardı- bizden hiçbir şekilde üstün değildi... 7-8 bakan ve yardımcıları, ipleri ellerine almadan önce taşı sıkıp suyunu çıkarma derdindelerdi.

Dünün zavallıları nasıl oldu da bugün benim efendim oldular? Bu beyefendiler gücü nasıl ele geçirdi ve bütün özgürlük, servet ve adaleti ona aktardılar? Bugün mustarip olduğumuz cezalar, adaletsizlikler ve bunaltıdan kimi sorumlu tutacağız? Oy verenleri tabii ki.

Bizi dansa kaldıran Kurucu Meclis; manipülasyon yapan Mösyö Louis Bonaparte; ve koronun bir parçası olan Kurultay. Bunların hiçbiri yardım almadan başarılmadı. Hepsi oyların bir sonucu. Olan ve olacak şeylerin sorumluluğu oy vermiş olanlara ait. Emek harcayan ve çekimser olan biz demokratlar bu sorumluluğu kabul etmiyoruz. Baskıcı yasalar, zorlayıcı düzenlemeler, cinayetler, asker idamları, hapse atmalar, aktarma ve sürgünler olunca dayanışma için bize bakmayın – ülkemizi alaşağı eden şeyler bunlar. Dövünün ve tarihin sizi yargılamasına hazır olun sizi hükümet manyakları! Bizim vicdanımız rahat. Mantığa karşı olsa da yalnız sizin yediğiniz bir halttan bizim de çekecek olmamız bize yetiyor; kendinize ait olmayan bir kuklayı bütün sahip olduklarınızla birlikte göklere çıkarmanız yetmiyor mu –geri kalan bizlerin özgürlük ve servetiyle birlikte –ki bunların dokunulmaz ve kutsal olması gerekiyor.

VATANDAŞLIK HAKKI VE FRANSIZLARIN BUNU ÜÇ KURUŞA SATMASI

Zannetmeyin aldanmış burjuvalar, yıkılmış beyefendiler ve kurban edilmiş proleterler; zannetmeyin ki Paul yerine Peter'ı seçmiş olsaydınız başka bir şey olacaktı ya da Francis'e değil de John'a oy vermiş olsaydınız... Oyunuzu kime verirseniz verin kendinizi mağdur ediyorsunuz ve kim kazanırsa kazansın, onun zaferi size zarar veriyor. Kim olurlarsa olsunlar onlardan her şeyi istemelisiniz; bunun anlamı da hiçbir şeye sahip olamayacaksınız.

Dahası şunu anlayın –çok zor değil, basit bir gerçek bu- kötülük yalnızca tutuculuktan kaynaklanıyor olsa, ya da devrimciler servetinize sahip çıkabiliyor olsa idi de refah içinde olmazdınız. Robespierre'den Marat'a –huzur içinde yatsınlar- bütün hükümetler devrimciydi; önünüzde duran bu Meclis de devrimcilerden oluşuyor. Leydi Loreto'nun yöneticilerinden biri olan Mösyö Thiers[18] devrimcinin hasıydı. Mösyö de Montalembert özgürlük üzerine öyle konuşmalar yapıyordu ki kimse üzerine tek laf edemezdi. Mösyö Berryer[19] 1830 ile 1848 arası suikastçılık yapmıştı. Mösyö Bonaparte yazdıkları, söyledikleri ve eylemleriyle devrimler yapmıştı; aylarca elinde herkesin refah içinde yaşamasına yetecek kadar hükümetin el koyduğu şeyleri bulunduran bir topluluk olan Mountain's Convention'dan bahsetmeyeceğim bile. Herkes hükümete gelene kadar devrimcidir; ama aynı zamanda herkes parçası olduğu andan itibaren devrimi boğar. Bir gün uyandığımda hükümeti bana vermiş olduğunuzu görürsem ve bir anlık unutkanlık ve sersemlikten dolayı size acımak ve aptallığınızdan tiksinmek yerine

---

[18] Louis-Adolphe Thiers (1797-1877); siyasetçi, gazeteci ve tarihçi. Fransa'da kurulan III. Cumhuriyet'in başına getirilmiştir.

[19] Pierre Antonie Berryer (1790-1868); avukat ve Katolik Meşrutiyetçi grubun sözcüsü.

kendinizden çaldığınız şeyi bana vermenizi kabul edersem emin olun sonu sizin için iyi olmaz! Geçmişteki deneyimleriniz yeterli olmadı mı? Cidden kavrayışınız hakkında şüpheleniyorum.

Daha kısa bir süre önce Beyaz bir hükümeti tahta geçirdiniz ve -bununla suçlanmayı kaldıramasanız da- bunun tek amacı Kızıllar'dan kurtulmaktı. Yarın olur da Kızıl bir hükümet kurarsanız bunun tek amacı -bundaki tersliği görmeniz yararınızadır- Beyazlar'dan kurtulmak olacak. Beyazlar ve Kızıllar birbirlerinden yalnızca kısıtlayıcı ve zulmedici yasalar sayesinde intikam alabiliyorlar. Peki bu yasalar yükü en çok kimin omuzlarına bindiriyor? Ne Kızıl ne de Beyaz olanların, ya da kendi pahalarına Beyaz oldukları kadar Kızıl da olanların; suçsuz çoğunluğun; ve böylece partilerin birbirlerine indirdikleri sopa darbeleri halkı buluyor.

Hükümeti eleştirdiğimi düşünmeyin. O yönetmek adına kuruluyor, ve görevini yerine getiriyor. Ne yaparsa yapsın kendince hakkı var ve bence üzerine düşen şeyi yapıyor. Ona güç veren oy bunu açıkça belirtiyor; insanlar sapkın, doğru olan yol sizinki; onlar dik başlı, siz ise ılımlısınız; onlar aptal, siz ise zekisiniz. Şu anki çoğunluk ve görevdeki başbakana dediği bu şeyleri -başka bir şey diyemediğinden- herhangi çoğunluk ve başbakana tekrar söyleyecek.
Yani oy ve beraberinde getirdikleri sayesinde halk kendini ve sahip olduklarını, kendisine emanet edilen özgürlük ve serveti dilediğince kötüye kullansın diye seçtiği temsilcilere veriyor; hem de koşulsuz şartsız, zira otoritenin sınırları yoktur.

Peki ya dürüstlük, aklıselimlik, peki ya onur diye sorabilirsiniz. Palavra. Hesap yapıyor olmanız gereken yerde duygusallaşıyorsunuz. Çıkarlarınızı vicdana bağlamak, dipsiz bir kuyuya bağlamaktır; vicdan bir emniyet supabıdır.

Bir an için durup ne yaptığınıza bakın. Kutsal bir emanetmiş gibi bir adamın etrafında kümeleşiyorsunuz; giysisinin uçlarını öpüyorsunuz; alkışlarınız kulakları sağır edecek bir düzeyde ve ona hediyeler yığıyorsunuz; ceplerini altınla dolduruyorsunuz; o yararlansın diye kendi zenginliğinizden veriyorsunuz; ona şöyle diyorsunuz -Özgürün ötesinde özgür, zenginin ötesinde zengin, güçlünün ötesinde güçlü, adilin ötesinde adil ol. Sonra hediyelerinizi nasıl kullandığına göz yumabileceğinizi mi düşünüyorsunuz? Onu eleştirebileceğinizi, onaylamayacağınızı, harcamalarını hesaplayıp hesap vermesini isteyebileceğinizi? Ne hesap vermesini isterdiniz? Ona verdikleriniz için fatura kestiniz mi? Bütçe açığınız mı var? Eh, elinizde pek kanıt yok. Sunacağınız fatura değersiz, size hiçbir şey borçlu değil.

Sonra bağırıp çağırmaya, etrafı kırıp dökmeye ve tehditler savurmaya başlıyorsunuz! Anlamsız. O sizin efendiniz, başınızı eğip devam edin bakayım.

İncil'de Esau'nun doğuştan gelen hakkını üç kuruşa sattığı geçer. Fransızlar daha bile ileriler; doğuştan kazandıkları haklarından feragat edip üç kuruşu da beraberinde verirler.

HÜKÜMETLERİN VARLIĞINI HAZIRLAYAN ŞEY, ONLARI CANLI TUTAN ŞEY DEĞİLDİR

Haklar üzerine bir tartışma yaratmadığımı tekrar söyleyeyim; uygunsuz bir şekilde tartışmaya açtığım şey hakların şu anda nasıl kullanıldığı. Haklarımı delege atamak için kullanmadan önce bir egemenlik eyleminde bulunarak başlamam, sonra bunu olaylarda tezahür ettirmem önemli. Böylece kendimin ne yapması gerektiğini bilir, delegelerimin güçlerinin parametrelerinin ne olması gerektiğine karar verebilirim. Kısaca, herhangi başka bir şeye başlamadan önce kendimi sağlama almalıyım. Kurumlar yasalar aracılığıyla yaratılmamalı. Kurumlar yasanın yayıcıları olmalı. Önce kendimi belirleyeyim, sonra yasa oluştururum.

Direkt olarak bağlı olma ihtimalimiz olan kutsal hak teorisinin, hükümetin insanlar üzerinde kuracağı sözde bir üstünlük olduğunu aklımızdan çıkarmamamız gerekir. Bütün tarih ve yasalarımız bu anıtsal saçmalık üzerine kuruludur: hükümetin insanlardan eski olduğu, insanların hükümetin bir türevi olduğu; hiçbir insan yokken bir hükümet olduğu ya da olmuş olabileceği. Kabul gören görüş budur ve dünyanın yıllıkları insan zekâsının bu dalaletin üzerine işlenmiştir. Yani hükümetler var oldukça otorite prensibi bozulmayacak, biz kutsal hak diye bir şey olduğunu zannetmeye devam edeceğiz ve –oy hakkı eski kutsama törenini andıran- halk, kuldan başka hiçbir şey olamayacak.

Teokrasiden demokrasiye geçiş seçme ve seçilme hakkından dolayı gerçekleşemez, çünkü bu hükümetin yok olmasını engellemek için vardır, yani hükümet dokunulmazlığı prensibini muhafaza edip yeniden canlandırmak için. Bir rejimden diğerine geçerken, teokratik geleneğe kaçınılmaz olarak saygı uyandıran delegasyon mekanizmasından bir kopuş olması gerekmektedir. Kullanımı, sosyal pratikte kendini yönetmenin stabil tatbiki uygulanana dek durdurulmalı ve devam

ettirilmemelidir. Rasyonel bir açıdan komşuma ancak sahipliğimi beyan ettiğim bazı şeyleri gelecekte idare etmesi için emanet edebilirim; sahibin ben olduğumu belirtmeden önce onu atarsam, sonrasında beni tanımaz ve haklı da olur.

Ama belirtmek istediğim şey şu: herhangi bir ülkede tam bir oy birliği sağlanması mümkün değildir. Ama her hükümetin oy sandığının ürünü olduğunu düşünürsek bir hükümetin oluşmasının engellenmesinin oy birliğiyle çekimser olmakta yattığını görebiliriz. Çünkü 10 milyon seçmenden 9 milyonunun oy vermediği düşünüldüğünde, kalan 1 milyon seçmen ulusun bütün olarak itaat etmek zorunda olduğu bir hükümeti seçecektir. Ve Fransa'da bir hükümet kurmak isteyen en az 1 milyon insan olacaktır; ki bu da önerimi saçma kılıyor.

Ve dahası hükümet kurmak için 1 milyon insana da gerek yok; 100.000, 10.000, 5.000, 100, hatta beş birey, hatta ve hatta tek bir kişi bile yapabilir. 1830'da Lafayette[20] kendi başına Louis Philippe'i kral yaptı; ve hükmünün sonraki 18 yılında parlamento otoritesi yalnızca 200.000 vergi ödeyen kişi sayesinde kurulabildi. Ülkenin nüfusu 35 milyondu. Hükümeti kuran vatandaşların sayısının ne kadar az olduğu önemli değil, zira otoritesi değişmiyor. Ama burada göstermek istediğim şey ulusun toplu bir şekilde rıza göstermediğini belirtmesi gerektiğidir.

Felsefe ve bundan çok daha güvenilir öğretmenler olan deneyim ve kanıtlar aksi kanıtlanamayacak şekilde göstermiştir ki hükümetlerin devamlılığı bir ülkenin vatandaşlarının maddi veya oy ile destekleriyle

---

[20] Marquis de Lafayette (1757 – 1834) Amerikan Bağımsızlık Savaşı kahramanı ve Fransız Ulusal Muhafız Birliği komutanı.

değil, kamu itimadı ve çıkarıyla sağlanır, çünkü itimat ve çıkar aynı şeydir.

Şu andaki hükümetimizi 7-8 milyon oldukça itaatkâr vatandaşın katıldığı bir seçime borçluyuz. Bu kişilerin her biri, kendi beden ve mallarını tanımadıkları ama dostluklarını kazanmak adına beş tane beş franklık sikke taahhüt ettikleri kişilere kendilerini teslim etmek fırsatından yararlanmak için iki-üç gün boyunca işlerine ara vermişlerdir. Parlamento ve Mösyö Bonaparte size 1847'deki Millet Meclisi'nden (yalnızca 200,000 vergi ödeyen kişi tarafından yaratıldığını unutmayalım) daha sağlam mı duruyor, ya da tek bir adamın yaratımı olan Louis Philippe'den? Söylesenize, bir milyon birey tarafından oluşturulmuş bir hükümet, sekiz milyon kişinin oluşturduğu bir hükümetten daha dar kafalı, az popüler ve kafası karışık olabilir mi? Tabii ki hayır diye düşünüyorsunuz. Burada herkes –herkes derken bireylerin değil, memurların oluşturduğu bir topluluğu kastediyorum- 1848'den beri gelen bütün rejimlerin tek tek çıkar ve itimatlarını zedelemesine tanık olmuştur; sonuç olarak oyunun sonucundan dolayı kimsenin kendini tebrik etmemesi, ve çekimser olma hakkını kullansaydı şu andakinden kötü bir şey yaratamayacağını kabul etmesi gerekir. Yani zamanınızı kepaze bir sonuç elde etmek için boşa harcadınız. Ve zamanınızı boşa harcamaya devam etmek istemiyorsanız –ki bundan şüpheliyim- oyunuzu daha önemli gerçekliklere feda etmeye hazır bir durumda olmanız gerektiği kanısındayım. Güç sahipleri için sizin mutsuzluğunuz büyük bir risk; ama cesaretlenmek için oy sandığınıza ihtiyaçları olacaksa, zayıf olurlar ve dizginleri ellerinde tutabileceklerinden şüpheliyim.

Bu yüzden başarılması gereken şey çekimserlikte oy birliği değildir, tıpkı bir hükümetin kurulabilmesi için herkesin oy vermesine gerek olmadığı gibi. Eylemsizlik birliği anarşist düzenin gelişi için temel bir

ön koşul olamaz, ama anarşist düzen Fransız halkının yararınadır. Her zaman için seçime gidecek yeterli sayıda zıpçıktılar, adaylar, Devlet'ten rant sağlayanlar ve maliye emeklileri olacaktır. Ama bu güç krallarını iktidarda tutmak isteyen insan sayısı gün geçtikçe azalmaktadır ve iki yıl sonra sayıları hala 19 ise, bunun benim suçum olmayacağını söyleyeyim.

E peki –bütün meseleyi anlatmamız gerekiyor ya- bu genel seçim dediğin şey ne?

Biz gazete şöyle yazıyor: Vatandaş Gouvernard'ı seçmeliyiz.

Bir diğeri karşı çıkıyor: Vatandaş Guidaen'i seçmeliyiz.

"Rakibimi dinlemeyin" –diyor ilki, "İhtiyacımız olan kişi Vatandaş Gouvernard ve şu ve şu sebepten ötürü..." Vesaire.

"Rakibimin dediğine kulak asmayın" –diyor ikinci gazete –"Vatandaş Guidane olmadan hiçbir şey başarılamaz. Şu ve şu sebeplerden ötürü..." Vesaire.

Tam bu anda, şimdiye dek etliye sütlüye karışmamış bir gazete (aralarındaki en ağır sıklet olan) araya girip hükmünü bildiriyor: "Mösyö Gouvernard'ı seçmeliyiz."

Ve Mösyö Gouvernard seçiliyor.

Ve siz de tercihi hala halkın yaptığını mı düşünüyorsunuz?

Bu tercihin halkın iradesiyle bir alakası yok, daha ziyade güç zar atarak ya da çöp çekerek bahşedilir. Bunu form ile hesaplaşma yolum olarak görün, öz hakkındaki çekincelerimden ödün vermeden yapılan bir eylem.

Ama cumhuriyetçi olan ya da kendilerini öyle tanıtan insanlar tanıyorum ve bu insanlar, oy atmayan halkın kraliyet tarzı bir egemenliği teşvik edeceğinden korkuyorlar. Argoda –yani benim dilimde- cumhuriyetçilerin bu korkusunun kişisel seçilmezlik korkusunu yansıtması olduğu söylenebilir, zira söylenenler doğruysa ve cumhuriyetçiler gerçekten önemli bir hizmette bulunmuşlarsa bile siz ve ben bu hizmetlerin para, özgürlük, şeref ya da asalet bağlamında bir gölgesini bile göremeyiz. Belki de vatanseverliği küçük görüyorumdur, ama sonuçta ne bekliyorsunuz ki? Şair olarak doğmadım ve tarihe bakınca böyle cumhuriyetçilere göre monarşinin 60 yıl önce bitmiş gitmiş olması gerekiyordu; ama monarşiye demin değindiğim hizmetlerde bulunmuş cumhuriyetçiler, insanlar ondan her kurtulmak istediğinde otoritesini yeniden ona vermeselerdi, biz Fransızlar –ben de dâhilim- uzun zaman önce özgür kalmış olurduk. Bu cumhuriyetçilerin artık monarşizm istemediği o gün monarşistler bile pek seslerini çıkarmayacaklar, inanın. Onları çoğunluk olarak bırakmak yerine seçim alanını terk ettiğimizde monarşistlerin kalakalacağını size garanti ediyorum.

Söylediklerim kulağa garip geliyor, değil mi? Gerçekten de öyle; ama durum da garip, ve ben eski köye yeni adet getirmeyi sevmem, yani son 50 yılda devrimci gazetelerin paçavralarının süslendiği tarzda işler yapmayı...

POLİTİKANIN MASKESİNİ DÜŞÜRMEK, ONU YOK ETMEKTİR

Kendimi tekrar etme pahasına şu soruyu sorayım: Oyunu sandığa attığında, oy veren kişi neyi anlatır?

Bu eylemde seçmen, adaya şöyle der: sana sınırsız ve açık bir şekilde özgürlüğümü veriyorum; zekâm, hareket sebeplerim, sahip olduklarım, kârlarım, aktivitelerim ve bütün servetimi ellerine bırakıyorum; egemenlik haklarımı sana devrediyorum. Aynı zamanda çocuklarımın, akrabalarımın ve yaşadığım insanların–ister aktif ister pasif olsun-haklarını da sana teslim ediyorum. Bunları sana istediğin gibi kullanabilesin diye veriyorum.

Seçim üzerindeki kontrolünüz bu kadar. Ağlayın, zırlayın, karşı çıkın, vicdanına seslenin ama hiçbir şeyi değiştiremeyeceksiniz. Anlaşma böyle. Ve adayın kim olduğu da önemli değil; cumhuriyetçi ya da monarşist, seçilen kişi *efendi* ve ben de onun menkul mallarından biriyim. Fransızlar olarak hepimiz onun menkul mallarından biriyiz.

Kendi yabancılaşmasıyla birlikte seçmen mührü komşularının kağıtlarına da basar. Yani oy hem bir dalavere, hem de bir kötülük, ya da daha yalın bir şekilde ifade etmek gerekirse hırsızlıktır.
Bütün vatandaşlar seçmen olsaydı ve bütün seçmenler de oy veriyor olsaydı, oy yalnızca yurt çapında bir dalavere olurdu çünkü bu durumda herkes, birbirinin eyleminden dolayı eşit derecede kaybetmiş olurdu. Ama tek bir seçmen bile çekimser olsa ve oy atmasa hırsızlık işin içine giriyor. –Mevcut durumdaki gibi- 9-10 milyon kişiden üç ya da daha fazla kişi oy vermeyince çalınan sayılar azımsanmayacak kadar büyük bir azınlığı işaret eder. Güç sahiplerinin eski birlik prensibi aşınır ve güç sahiplerinin dekadanlığı da bu prensibin aşınmasıyla doğru orantılıdır.

Kayıtlı seçmenlerin yarısının oy vermediğini düşünün. Oy verenler ve onların oluşturduğu hükümet için ciddi bir mesele bu. Kesin bir şekilde toplumun bizzat yarısının politik kuşkuculuğu diğer yarısının sorgulamadığı inançları üzerinde bir kriz yaratacaktır ve bu kuşkuculuğun hesaplanmış, sağlam temelli, düşünülmüş bir kayıtsızlık olduğu ve zekâ veya özgürlüğün –ki bu ikisi aynı kapıya çıkar- meyvesi olduğu düşünülürse, böyle bir durumun hükümet üzerinde nasıl ciddi bir etki yaratacağını tahayyül edebilirsiniz. Oysaki seçmenler arasında yalnızca sürü psikolojisi ve geleneğe tutunma baş gösterecektir –ki bu ikisi de aynı kapıya çıkar. Bu günlerde bu varsayımı gerçek kabul edebiliriz, zira henüz dört milyon oy kullanmayan kişi ortalıkta yoksa bunun sebebi tam olarak oy vermenin insana kendisiyle gurur duymasını sağlayacak bir şey olması değildir. Pişmanlığın içinde hatanın kabullenilmesi vardır.

Bu nokta üzerinde duralım: monarşinin, gücün dürüst olamayacağı modern düşüncesine dönmüş bütün muhalefetlerinin oy vermediklerini ve duruşlarının sebebi olarak şu karşı çıkılamaz gerçeği öne sürdüklerini farz edelim: oy dalavere ve hırsızlıktır. Otomatik olarak, artık halkın aydınlanmış gözünde bir suç sayılan genel seçim, monarşistlerin direkt ve kitlesel düşüşüne yol açar, zira işbirlikçileri ortadan kalkmıştır. Kendi safları dışındaysa yalnızca önyargılardan mustarip insanlar bulacaksınız –ve bu kimselerin müdahale etmemesinin rasyonel bir temeli olacak –hırsızların maskesi düşürülmüş olacak. Veya artık hırsız olmadığını farz edelim. Zira durum bu sert –basit ama gerçektir- bir bağlama indirgenir; Politika önceden yaptığı gibi dalavereyi övme durumundan vazgeçerse, bayağı suç düzlemine iner –ki bayağı suçun her daim saklı ama asıl ilhamı olmuştur- hükümet kurmacası dağılır ve insanlık o ana kadar vuku bulmuş bütün ihtilaf ve çekişmelerden kurtulmuş olur.

Devrim budur. Geleneksel prensibin sakin, bilge ve rasyonel başkalaşımı budur. Bu noktada bireyin Devlet, çıkarın fikir üzerindeki demokratik üstünlüğü vardır. Tarihin bu sis örtüsünün kapsamlı temizlenmesinde hiçbir karışıklık olmaz; özgürlük güneşi parlar, fırtınalar uzaktadır ve güneşin altındaki herkes halinden memnun bir şekilde yetenek veya zekasını kullanarak toplum içerisinde kendi yerini bulur.

Bakınız: Özgür olmak için özgür olmayı istemek yeterlidir. Salaklığımıza verilsin, insanlardan beklememiz gereken bir şey olarak öğrendiğimiz hürriyet içimizde, ve biz özgürlük içindeyiz. Elde edilmesi için tüfek, barikat, isyan, partizanlık, fanatizm veya oy gerekmez, zira bunların hiçbiri yetki, izin değildir. Ve hürriyet özgür olduğu için, yalnızca ihtiyat, dinginlik ve edep ile elde edilebilir.

Hükümetten özgürlük istediğinizde arzuhalinizin salaklığı, haklarınıza sahip olmadığınızın bir göstergesidir. Arzuhaliniz bir astın eylemidir ve aşağıda olduğunuzu kabul etmiş olursunuz. Egemenliğini belli eden hükümet cehaletinizden çıkar sağlar ve sizinle körlerle ilgileniyormuş gibi ilgilenir, zira körsünüz.

Her gün hükümetten dokunulmazlık dilenen ve kuyusunu kazdığı ve zayıflatmaya çalıştığı görüşünü yedirmeye çalışan gazeteler aslında haşmet ve servetini genişletmektedir –bunu muhafaza etmek yararlarınadır, çünkü bir gün bunları halkın desteğiyle elde etmek istiyorlar; şaşkın, aldatılmış, kandırılmış, soyulmuş, dalga geçilmiş dolandırılmış, zapt edilmiş ve baskı gören halkın desteğiyle. Halk entrikacılar ve aptallar tarafından işkence görüyor. Bu dalkavuklar halkın potansiyelini emiyor, komedi opera kralıymış gibi sıfatlarla beziyor ve herkes buna gülüyor: kümes ve zindanların prensi, angarya hükümdarı ve sefaletin kralı.

Şahsen ben bunu putlaştırmıyorum; çünkü ondan bir şey istemiyorum, hatta bana özel olarak ayrılmış olan sefalet ve rezilliği bile. Ama sizden şunu istemeliyim –sizden istiyorum, tanımadığım ve tanımak istemediğim hükümetten değil- sizden özgürlüğümü istiyorum, çünkü siz kendi özgürlüğünüzle birlikte bir hediye olarak verilmek üzere onu paketlediniz. Bunu sizden farklı olayım diye istemiyorum; zira benim özgür olmam için sizin de özgür olmanız gerekiyor. Nasıl özgür olunacağını öğrenin. Tek gereken şey tepenize kimseyi çıkarmamak. Halkları yutan politikadan sakının ve bunların beslenmesi ve zenginleşmesi için gerekli olan şeyleri yapmaya çaba gösterin. Refah ve özgürlüğün, kölelik ve boş gezme gibi bir bağıntısı olduğunu unutmayın. Hükümete ve yalnızca onun uşakları olan partilere sırtınızı dönün. Hükümetleri hor görülme öldürür, çünkü yalnızca ihtilaf ömürlerini uzatır. Halkına danışmayan ve Beyaz monarşizm ve Kızıl hükümet destekçilerinin kurnazlıklarına gülen güç sahibinden kurtulun. İhtiyaç ve çıkarlarınızın sakin bir şekilde bildirilmesi hiçbir engel tanımaz.

Bir Gascon efsanesine göre Tillac kralı kim olduğunu unutur; kâhyası ona kötü davranmaya başlar, ama sütannesi Leydi Jeanne kale erbabına onun sıfatlarını ve mülklerini sayınca başta kahya olmak üzere hepsi önünde secde etmek için önüne dizilirler.

Halk, kâhyalarına artık kendisini inkar etmeyeceğini göstersin; bekleme odasında tartışmalarla boşa harcamayacağını ve kahyaların susturulup onlara karşı saygılı bir tavır takınması gerektiğini söylesin. Özgürlük kendimize, hala umutla bekleyen dünyaya ve daha doğmamış çocuklarımıza borçlu olduğumuz bir şeydir.

Yeni politika kısmen negatifte, oy vermemede ve vatandaşların işbirliği yapmamasında yatıyor, bir yandan da endüstriyel aktivitede. Başka bir deyişle, politikanın yadsınmasında. Bu argümanımı daha da

açacağım. Şimdilik, cumhuriyetçiler son seçimde oy vermemiş olsalardı mecliste muhalefet olmazdı demekle yetineceğim. Aslında bir meclis bile olmazdı. Lejitimist, Orléanist ve Bonapartistler arasında yalnızca kaos olurdu ve bunlar da büyük bir skandalla birbirlerinin sonunu getirirlerdi. Şu anda ise özgürlüğün hoş ıslıkları tarafından yıkılmış bir halde olurlardı.

SONUÇ

Söylediğim bunca şeyden çıkan sonuç –başka bir zaman bu konuya tekrar döneceğim, bu sefer unuttuğum ve yer kalmadığı için yeterince giremediğim detaylara değinmek üzere- hükümeti şekillendiren şeyin oy olduğudur. Hükümetin oluşturulmasının –ve hükümetin garantörü olan muhalefetin- kaçınılmaz bir tiranlığın takdis ve tahsisi olduğunu ve buna, seçtikleri kişiler için seçmenlerin benlik ve sahip olduklarından spontane bir şekilde feragat etmesinin sebep –oy vermeyenlerin benlik ve sahip olduklarıyla beraber- olduğunu gösterdim.
Yani kişinin egemenliğinden yabancılaşmasının bir aptallık değil, oy üzerinden hediyeyi hazırlayan kişinin kendi elindekinden tamamen vazgeçmesi ve salahiyet vermesi olduğu sonucu doğuyor. Ama bu eylem, seçmen egemenliğini azınlıkların egemenliğine yamadığı zaman bir aptallık ya da salahiyet eylemi değil, düpedüz hırsızlık haline geliyor.

Ve her hükümet doğası gereği bir düşmanlık, uyumsuzluk, cinayet ve yıkım kaynağı olduğu için oylarıyla hükümet kurulmasına yardım eden herkesin iç savaş kışkırtıcısı, kriz çığırtkanı ve dolayısıyla kötü bir vatandaş olduğunu da ekleyeyim.

Memur okullu cumhuriyetçilerin bağırtılarını duyabiliyorum: Vatan haini! Vız gelir, onları kendilerini tanıdıklarından daha iyi tanıyorum. Onlar ve başarısızlıklarıyla görülecek 60 yıllık bir hesabım var ve alacaklı olan benim.

Monarşist ve emperyalistler de söylediklerimden kendi ekmeklerine sürülecek bir şey olup olmadığını düşünüyorlardır; onlar beni rahatsız etmiyor, çünkü eski numaralarını çok iyi biliyorum.

Gelecek hiçbirine ait değil. Tanrı'ya şükürler olsun! Ve monarşi, son dişini geçirmeden önce diktatörlüğün son pençesini de kaybetmesini bekliyor.

Onları yolunmuş tavuğa çevireceğim!

Dikkatli olun!